

Projecte de recerca:
Identificació i anàlisi de pràctiques socials i
educatives des d'una perspectiva multidimensional
i interseccional per a fer front a la pandèmia

Convocatòria "Pandèmies 2020"

Informe de resultats

TRIANGULACIÓ DELS RESULTATS DEL PROJECTE I PROPOSTA DE MODEL D'ANÀLISI

4 NOVEMBRE 2022

INFANTS,
JOVES I
COMUNITATS
RESILIENTS

Equip d'investigació format per sis grups de recerca

Liberi. Grup de recerca en Infància, Joventut i Comunitat (UdG)

Carme Montserrat
Pere Soler
Anna Planas
Edgar Iglesias
Gemma Crous
Joan Llosada
Myrte Monseny
Carme Trull
Judit Gallart

Cultura i Educació (UdG)

Moisés Esteban

Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge (UdG)

Carolina Martí

Recerca en Diversitat (UdG)

Maria Pallisera
Judit Fullana
Montserrat Vilà
Carolina Puyaltó
Gemma Díaz
Maria Josep Valls

CISA. Grup de Recerca en Ciències Socials Aplicades (UdG)

Xavier Casademont
Josan Langarita

Grup d'Anàlisi de Polítiques Educatives i de Formació (UAB)

Xavier Úcar
Laura Corbella

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons (CC BY-NC-ND 4.0).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

ÍNDEX

1. Introducció	4
2. Apunt metodològic	5
2.1. Recull de dades quantitatives: qüestionaris 10-17 anys i 18-29 anys	6
2.1.1. Qüestionari dirigit a infants de 10 a 17 anys	6
2.1.2. Qüestionari a joves de 18 a 29 anys	9
2.2. Recull de dades qualitatives: fitxes, entrevistes i grups de discussió	11
2.2.1. Fonts de dades, participants i procediment	11
2.2.2. Descripció dels instruments	15
2.3. Anàlisi de dades	15
2.4. Aspectes ètics	16
3. Principals resultats	17
3.1. Síntesi dimensió 1. Acompanyament i personalització	17
3.2. Síntesi dimensió 2. Identificació i utilització dels coneixements, recursos, actius existents en la comunitat	22
3.3. Síntesi dimensió 3. Acció col·lectiva i cultura participativa	25
3.4. Síntesi dimensió 4. Comunicació i informació	28
3.5. Síntesi dimensió 5. Governança	30
3.6. Síntesi dels elements transversals	32
3.7. Síntesi de les valoracions de les persones participants	34
4. Conclusions	36

1. INTRODUCCIÓ

El projecte de recerca “Infants, joves i comunitats resilents: identificació i anàlisi de pràctiques socials i educatives des d’una perspectiva multidimensional i interseccional per a fer front a la pandèmia” va ser guanyador en la convocatòria PANDÈMIES 2020 de l’AGAUR de la Generalitat de Catalunya, i per tant, finançat per aquesta. L’equip està format per membres de diferents grups de recerca¹ de la Universitat de Girona, la qual lidera el projecte, i la Universitat Autònoma de Barcelona i és interdisciplinari dels àmbits de la pedagogia, psicologia, treball social, educació social, sociologia, antropologia i geografia. Compta amb la participació de setze persones agents clau, vinculades a l’administració autonòmica i ens locals, així com a fundacions i teixit associatiu. Compta també amb un consell assessor format per quatre experts d’Estats Units, Austràlia, Regne Unit i Irlanda. Es poden consultar els detalls a la [pàgina web del projecte](#).

L’objectiu general de la recerca ha estat el d’identificar les ‘pràctiques resilents’ que han sorgit durant el període d’estat d’alarma declarat a l’Estat Espanyol (març 2020- maig 2021) i aportar mesures específiques d’avaluació i promoció de processos de resiliència comunitària en situacions d’adversitat. El projecte s’ha centrat en la població d’infants i joves de cinc territoris concrets de Catalunya: Celrà, Districte de Ciutat Vella de Barcelona, Girona, Olot i Palafrugell, seleccionats atenent el criteri de diversitat socioeconòmica i urbana.

A nivell teòric, el projecte s’ha emmarcat en una concepció integral i àmplia del que entenem com a ‘**comunitats resilents**’, és a dir, aquelles capaces de disposar, desenvolupar i implicar els recursos personals, socials i comunitaris per fer front a situacions i ambients caracteritzats pel canvi, la disrupció i la incertesa, com ha estat la pandèmia provocada per la Covid, per aconseguir transformar la situació de partida. La seva anàlisi i comprensió s’ha plantejat a partir de quatre objectius generals:

- a) Identificar les ‘pràctiques resilents’ que han sorgit durant la pandèmia i aportar mesures específiques d’avaluació i promoció de processos de resiliència comunitària en situacions de pandèmia, tot centrant l’atenció a col·lectius vulnerables d’infants i joves.
- b) Analitzar la interseccionalitat en tant que confluència de diferents elements, agents i trajectòries entre col·lectius i identificar la transversalitat de la resiliència.
- c) Construir un model d’anàlisi que permeti conèixer i potenciar les pràctiques resilents en el si d’una comunitat tant per fer front a la pandèmia com a les conseqüències que se’n deriven.
- d) Difondre i internacionalitzar la metodologia i resultats.

El projecte s’ha desenvolupat en cinc fases metodològiques: (1) Anàlisi documental (2) Recull de dades quantitatives, amb mostra representativa d’infants (10-17 anys) i intencional amb joves (18-29 anys), (3) Recull de dades qualitatives amb entrevistes i grups de discussió, (4) Geolocalització de les dades, (5) Construcció d’un model d’identificació i anàlisi de pràctiques resilents (6) Disseminació. En aquest informe es presenta la **triangulació dels resultats** obtinguts en les fases corresponents al **recull de dades quantitatives i qualitatives**. El concepte de **resiliència socioeducativa comunitària** defuig de l’enfocament de resiliència centrada en els aspectes individuals i se centra en analitzar la implicació de diferents agents socials i educatius en el disseny i implementació de propostes socials i educatives per fer front a la situació de la COVID-19, ens ha servit per marcar els eixos d’anàlisi dels resultats d’aquest

¹ Liberi. Grup de recerca en Infància Joventut i Comunitat (UdG); Recerca en Diversitat (UdG); CISA - Grup de Recerca en Ciències Socials Aplicades (UdG); Cultura i Educació (UdG); Laboratori d’Anàlisi i Gestió del Paisatge (UdG); Grup d’Anàlisi de Polítiques Educatives i de Formació (UAB)

projecte. Totes les dades recollides s'agrupen a partir de les cinc dimensions definides prèviament de la resiliència socioeducativa comunitària derivades del marc teòric de la recerca², així com aspectes transversals presents en elles (context, temporalitat, vulnerabilitat, gènere, interseccionalitat). Les dimensions són les següents:

- Dimensió 1. Acompanyament i personalització (ajuda i acompanyament rebut, tipus de suport, necessitats i preocupacions, participació, i aprenentatges)
- Dimensió 2. Identificació i utilització dels coneixements, recursos, actius de la comunitat
- Dimensió 3. Acció col·lectiva i cultura participativa
- Dimensió 4. Comunicació i informació
- Dimensió 5: Governança i lideratge

2. APUNT METODOLÒGIC

A continuació s'expliquen les diferents fases metodològiques que s'han seguit per la recollida de dades del projecte: qüestionaris amb mostra representativa d'infants (10-17 anys) i intencional amb joves (18-29 anys), entrevistes i grups de discussió. Per accedir a tots els instruments vegeu [l'informe d'instruments](#).

A la taula 1 es pot trobar un resum de totes les fases metodològiques i les persones que han participat en cadascuna d'elles.

Taula 1. Resum metodològic per la triangulació de dades

Fase metodològica	Instrument	Participants
Recull quantitatiu	Qüestionari amb mostra representativa d'infants (10-17 anys)	1216
	Qüestionari amb mostra intencional de joves (18-29 anys)	115
Recull qualitatiu	Fitxes de pràctiques resilients	93
	Entrevistes a professionals referents de pràctiques resilients	30
	Grups de discussió amb joves i professionals	5

Tant el disseny dels instruments com l'estratègia d'anàlisi parteix del model teòric de la resiliència socioeducativa comunitària que fonamenta aquest projecte i que s'agrupa en les dimensions i subcategories tal com es mostra a la taula 2.

² Veure més detall a: Iglesias, E., Esteban-Guitart, M., Puyaltó, C., & Montserrat, C. (2022). Resiliència educativa comunitària frente a la Pandemia COVID19. Dins de S. Olmos-Migueláñez, MJ Rodríguez-Conde, A. Bartolomé, J. Salinas, FJ Frutos-Esteban, FJ García-Peñalvo (Eds), *La influencia de la tecnología en la investigación educativa post-pandemia*, pp 105-117. Octaedro.

Taula 2. Categorització a partir del model de resiliència socioeducativa comunitària

Categories	Subcategories
Dimensió 1. Acompanyament i personalització	D1.1 Identificació de qui fa l'acompanyament D1.2 Subjectes acompanyats D1.3 Tipus de suport D1.4 Contingut de l'acompanyament D1.5 Necessitats i interessos dels participants D1.6 Nivells de participació D1.7 Aprentatges
Dimensió 2. Identificació i utilització dels coneixements, recursos, actius existents en la comunitat	D2.1 Recursos identificats
Dimensió 3. Acció col·lectiva i cultura participativa.	D3.1 Creació de projectes D3.2 Xarxes de suport i ajuda mútua D3.3 Aliances entre organitzacions o entitats D3.4 Aliances entre persones D3.5 Nivell de confiança en les institucions de la comunitat D3.6 Aliances entre serveis/administració i ciutadania
Dimensió 4. Comunicació i informació	D4.1 Suports per a la comunicació D4.2 Agents implicats D4.3 Característiques de la comunicació
Dimensió 5: Governança i lideratge	D5.1 Tipus de lideratge
Continguts transversals	T1 Context T2 Mirades de gènere T3 Incidència amb col·lectius vulnerables T4 Mirades i sensibilitat vers la diversitat T5 Intergeneracionalitat T6 Temporalitat de la pràctica
Valoració	V1 Punts forts V2 Punts febles i de millora

2.1. Recull de dades quantitatives: qüestionaris 10-17 anys i 18-29 anys

Per la recollida de dades quantitatives, es van administrar dos qüestionaris: un per a infants i adolescents de 10 a 17 anys i un altre amb mostra intencional de joves de 18 a 29 anys.

2.1.1. Qüestionari dirigit a infants de 10 a 17 anys

Fonts de dades, participants i procediment

Han participat 1216 infants i adolescents d'entre 9 i 18 anys (M= 14,3; DT=2,468) alumnes de centres educatius de Celrà, Ciutat Vella de Barcelona, Girona, Olot i Palafrugell, contestant un qüestionari de preguntes tancades i obertes en relació amb les experiències viscudes d'ajuda durant la pandèmia, especialment durant el temps de confinament. De l'etapa de primària han participat alumnes dels cursos de 4t a 6è, de 3r i 4t de l'ESO i, de l'etapa postobligatòria, tant alumnat de cicles formatius com de batxillerat. També vam comptar amb la participació de centres d'educació especial.

Durant els primers mesos del curs 2021-22 es va sol·licitar la col·laboració dels centres educatius per administrar el qüestionari online als grups-classe dels cursos de 4t a 6è de primària, de 3r i 4t d'ESO i de cicles formatius i batxillerat, així com centres d'educació especial. Es va demanar autorització tant al Consorci d'Educació de Barcelona com als Serveis territorials d'Educació de Girona. Des de l'equip

de recerca es va explicar la recerca als centres, el procediment de l'administració del qüestionari al grup-classe per part del professorat, així com si es valorava per part del centre la conveniència que una persona de l'equip es desplaçés per explicar a l'alumnat d'aquests cursos el qüestionari i s'estigués amb ells i elles mentre el contestaven. El qüestionari era totalment anònim, d'autoadministració i l'alumnat participant podia donar el seu consentiment a través del mateix abans d'iniciar-lo. Prèviament, però, els que eren menors de 14 anys havien d'obtenir el consentiment informat dels seus pares o mares. Es va adquirir el compromís d'enviar-los els resultats un cop s'haguessin analitzat.

Es va enviar el qüestionari a tots els centres educatius dels municipis (i districte). De tots els centres educatius ubicats en aquests territoris, van participar 26 centres en total dels quals 3 són centres d'educació especial, el que representa un 26% del total de centres de primària i secundària. La participació ha estat desigual entre els territoris. Així, a Celrà i Palafrugell la representació ha estat més alta que a la resta dels territoris (Taula 3). Tot i que a Palafrugell i el districte de Ciutat Vella de Barcelona no tenien centres educació especial dins del seu territori, en el cas del primer es va contactar amb el de Palamós, que acull a població de Palafrugell, i amb quatre de fora del districte de Ciutat Vella.

Taula 3. Centres educatius dels territoris (total i mostra)

	Públiques	Privades	Total mostra	Centres de primària i/o secundària	% de la mostra sobre el total de centres
Barcelona	5	1	6	32	18,8%
Celrà	3	0	3	3	100%
Girona:					
Centres ordinaris	6	1	7	40	17,5%
Educació especial			2	2	100%
Olot:					
Centres ordinaris	1	1	2	12	16,7%
Educació especial			1	1	100%
Palafrugell	4	1	5	10	50%
Total			26	100	26%

En canvi, si ens ho mirem pel nombre de l'alumnat que ha contestat (Taula 4), Palafrugell, Olot i Girona conformen tres quartes parts de la mostra. La majoria dels centres que han participat són públics.

Taula 4. Nombre d'alumnes segons territori de l'escola

Municipi del centre educatiu	N	%
Barcelona (Ciutat vella)	112	9,2
Celrà	166	13,7
Girona	299	24,6
Olot	289	23,8
Palafrugell	350	28,8
Total	1216	100

Les característiques de la mostra resultant es poden observar a la Taula 5. A l'hora de formular les preguntes s'ha tingut en compte la diversitat de gènere, amb un 2,6% de participants que

s'identifiquen dins el gènere no binari; la diversitat del nucli de convivència, amb un 1,6% de la mostra que viu en acolliment familiar o residencial; i el país de naixement, amb un 9,5% de l'alumnat nascut a l'estranger i un 34,1% amb pares o mares nascuts fora d'Espanya.

Taula 5. Característiques dels infants i adolescents de la mostra

Característiques	N	%
Gènere		
Noi	545	45,0
Noia	635	52,4
No binari	32	2,6
Tipus de llar habitual		
Amb la meua família	1179	97,8
Família d'acollida	11	0,9
Centre residencial	9	0,7
Altres	6	0,5
Germans		
Sí	1047	86,5
No	164	13,5
Lloc de naixement infant		
Espanya	1084	90,5
Estranger	114	9,5
Lloc de naixement progenitors		
Espanya	801	65,9
Estranger	414	34,1

Pel que fa a les característiques de l'alumnat i el seu centre educatiu (Taula 6), la major part de les respostes han vingut de l'ESO (bàsicament 3r i 4t), seguides de cicles formatius i batxillerat, i quasi una quarta part de primària (23,7%). Un 0,9% que estan escolaritzats en centres d'educació especial. Hi ha un 7,2% de l'alumnat en etapa obligatòria que ha repetit algun curs.

Taula 6. Característiques de l'alumnat i els centres educatius de la mostra

Etapa escolar	Ne. Alumnes	%
Primària	288	23,7
Secundària	495	40,7
Post-obligatòria	433	35,6
Repetició d'algun curs (ed. obligatòria)		
Sí	56	7,2
No	719	92,8
Tipus de centre educatiu		
Ordinari	1205	99,1
Especial	11	0,9

Descripció dels instruments

En el disseny del qüestionari, s'ha tingut sensibilitat vers la diversitat en tant que s'ha volgut contemplar que els diferents col·lectius vulnerables poguessin participar donant la seva opinió. Per aquest motiu, s'ha elaborat l'instrument amb un llenguatge accessible, comprensible i adequat amb l'edat i altres possibles elements de desigualtat com la diversitat funcional i situacions d'acolliment residencial o familiar. S'ha elaborat una versió adaptada per l'alumnat dels centres educació especial.

El qüestionari comptava amb preguntes corresponents a les 5 dimensions d'anàlisi de resiliència educativa comunitària derivat del marc teòric de la recerca presentades prèviament (vegeu taula 1). Totes les dimensions tenien, per una banda, preguntes tancades (dicotòmiques, d'opció múltiple, d'escala Likert d'acord o freqüència i una escala de satisfacció d'11 punts) i per l'altra, tenien 8 preguntes obertes, de text lliure.

Totes les preguntes estaven situades especialment durant el temps que els nens i les nenes han estat confinats i confinades. D'aquesta manera, s'han emmarcat els límits de com pensar o posicionar-se davant de cada pregunta. Es va realitzar una validació interna de l'instrument i, posteriorment, es va completar una fase de pilotatge amb 6 nois i noies entre 10 i 17 anys, modificant i finalment establint la versió definitiva.

2.1.2. Qüestionari a joves de 18 a 29 anys

Fonts de dades, participants i procediment

Han participat 115 joves d'entre 18 i 29 anys (M= 22,01; DT=3,338) de Celrà, Barcelona, Girona, Olot i Palafrugell, entre altres territoris de Catalunya, contestant un qüestionari de preguntes tancades i obertes en relació amb les experiències viscudes d'ajuda durant la pandèmia, especialment durant el temps de confinament.

Es van difondre els qüestionaris a través de les xarxes socials (Instagram, WhatsApp i Twitter) i cartellera situada als cinc territoris d'interès per l'estudi, així mateix, es van enviar als referents d'entitats i serveis dirigits a joves de les diverses regions i als centres educatius que compten amb Cicles Formatius de Grau Superior.

La participació ha estat desigual entre els territoris. Així, a Girona i Barcelona la representació ha estat més alta que a la resta dels territoris, i gairebé la meitat de la mostra correspon a altres regions (Taula 7).

Taula 7. Participants distribuïts per territoris

Població	N	%
Barcelona	18	15,7
Celrà	5	4,3
Girona	23	20
Olot	11	9,6
Palafrugell	4	3,5
Cap d'aquests	50	47
Total	115	100

Les característiques de la mostra resultant es poden observar a la Taula 8. A l'hora de formular les preguntes s'han tingut en compte la diversitat de gènere amb un 1,7% de no binari, la diversitat del nucli de convivència, el país de naixement, amb un 6,9% dels participants nascuts a l'estranger i un 14,7% amb pares o mares nascuts fora d'Espanya.

Taula 8. Característiques dels joves de la mostra

Característiques	N	%
Gènere		
Noi	35	30,4
Noia	78	67,8
No binari	2	1,7
Tipus de llar habitual		
Amb la meua família	81	70,4
En un pis compartit	21	18,3
Amb la parella	10	8,7
Sol/a	3	2,6
Germans		
Sí	95	82,6
No	20	17,3
Lloc de naixement infant		
Espanya	107	93
Estranger	8	7
Lloc de naixement progenitors		
Espanya	98	85,2
Estranger	17	14,7

Pel que fa a la seva situació acadèmica i laboral (Taula 9), la majoria de joves estudien actualment i alguns d'ells i elles treballen a temps parcial (23,4%) o a temps complet (22,6%). Ara bé, hi ha un 8,7% de joves que no estudia ni treballa. En relació amb els participants en formació, el tipus d'estudis que cursen són, majoritàriament, graus universitaris (50%), seguits de cicles formatius, màsters o postgraus, altres cursos com els programes de formació i inserció (PFI) o els itineraris formatius específics (IFE) i, per últim, batxillerat.

Taula 9. Situació acadèmicolaboral de la mostra i tipus de formació cursada

	N	%
Situació acadèmicolaboral		
Estudia	81	70,4
Treballa a temps parcial	27	23,4
Treballa a temps complet	26	22,6
Ni estudia ni treballa	10	8,7
Tipus de formació		
Grau universitari	40	50
Cicle Formatiu de Grau Superior	18	22,5
Màster o Postgrau	10	12,5
Altres cursos (PFI, IFE, etc.)	7	8,75
Batxillerat	5	6,25

Durant els mesos de novembre de 2021 a març del 2022 es va sol·licitar la col·laboració d'agents clau del territori referents d'entitats i serveis juvenils, així com de centres educatius amb alumnat de cicles formatius de Grau Superior per administrar el qüestionari online als alumnes i joves participants dels seus serveis. Així mateix, el qüestionari es va difondre a través de les xarxes socials (Instagram, WhatsApp i Twitter) i cartelleria que es va situar als cinc territoris d'interès per l'estudi. El qüestionari

era totalment anònim, d'autoadministració i els i les participants podien donar el seu consentiment a través del mateix abans d'iniciar-lo.

Descripció de l'instrument

En el disseny del qüestionari, s'ha tingut sensibilitat vers la diversitat en tant que s'ha volgut contemplar que els diferents col·lectius vulnerables poguessin participar donant la seva opinió. Per aquest motiu, s'ha elaborat l'instrument amb un llenguatge accessible, comprensible i adequat amb l'edat i altres possibles elements de desigualtat com la diversitat funcional i situacions d'acolliment residencial o familiar. S'ha elaborat una versió adaptada, i totes les versions comptaven amb la possibilitat de ser respostes en català i castellà.

El qüestionari comptava amb preguntes corresponents a les 5 dimensions d'anàlisi de resiliència educativa comunitària derivat del marc teòric de la recerca presentat prèviament (veure taula 1). Tenia, per una banda, preguntes tancades (dicotòmiques, d'opció múltiple, d'escala Likert d'acord o freqüència i una escala de satisfacció d'11 punts) i per l'altra, tenien 8 preguntes obertes, de text lliure.

Totes les preguntes estaven situades especialment durant el temps que els i les joves han estat confinats i confinades, d'aquesta manera, s'han emmarcat els límits de com pensar o posicionar-se davant de cada pregunta. Es va realitzar una validació interna de l'instrument i, posteriorment, es va completar una fase de pilotatge amb 12 nois i noies entre 18 i 29 anys, modificant i finalment establint la versió definitiva.

2.2. Recull de dades qualitatives: fitxes, entrevistes i grups de discussió

2.2.1. Fonts de dades, participants i procediment

El procés va ser seqüencial mitjançant tres moments diferents de recollida de dades. Primer es va fer una crida per a conèixer quines pràctiques resilients s'havien desenvolupat en els cinc territoris definits per la recerca: Celrà, Ciutat Vella de Barcelona, Girona, Olot i Palafrugell. Es buscaven tant les que podien haver estat més formals, impulsades per entitats o administracions públiques, com les més informals, amb iniciatives des de la ciutadania.

Aquesta crida es va fer a través: (a) dels agents clau del projecte³, (b) de les xarxes socials, bàsicament la web i Twitter del projecte, (c) del teixit associatiu, enviant un correu a totes les entitats i serveis de cada territori. Vam rebre 93 fitxes de pràctiques resilients amb les característiques que es mostren a la taula 10, on es pot observar que els àmbits més presents són l'educatiu però també els de suport emocional, salut, lleure i comunitari. Els col·lectius a qui anaven adreçades són infants i joves donat

³ En un inici van formar part del grup: Mònica Nadal, directora de recerca de la Fundació Jaume Bofill; Fathia Bennamouh, directora de l'Aliança Educació 360; Pilar Gargallo, presidenta Federació de Moviments de Renovació Pedagògica; Sergi Morera, Cap de planificació i avaluació. Institut Municipal de Persones amb Discapacitat. Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI (Aj. BCN); Javier Alegria. Director Periódico El Raval, Barcelona; Marta Comas. Unitat de Dades i Recerca. Consorci d'Educació de Barcelona (Aj. BCN); Pilar Lleonart: Responsable Programa Barcelona Ciutat Educadora. Institut d'Educació (Aj. BCN); Albert Quintana. Responsable dels moviments de renovació pedagògica (comarques gironines) i coord Aliança Educació 360. Responsable Justícia i Pau (Gir); Lluís Puigdemont. Director de la Fundació SER.Gi; Josep Piferrer. Diputat delegat educació. Diputació Gir; Narcís Turon, cap Secció Joventut. Ajuntament Girona; Elisenda Quintana. Tècnica educació. Ajuntament Celrà; Núria Aupí. Cap Àrea Educació. Ajuntament Palafrugell; Pere Cortada, Secretaria Igualtat, Migracions i Ciutadania(Gir); Teia Fàbrega. Directora Consorci Acció Social Garrotxa; Cayetano Gómez. Caritas Girona.

que era la condició marcada pel projecte, però també assenyalaven si anaven expressament adreçades a un col·lectiu determinat com pot ser persones amb discapacitat o amb trastorns mentals, LGTBI, o procedents de la migració, entre altres. Pel que fa a la participació, el rol d'infants i joves era majoritàriament de receptors/es de l'ajuda tot i que vam seleccionar, sobretot per fer les entrevistes, aquelles experiències on podien haver tingut un rol més actiu o fins i tot de promoció de la pràctica. Finalment, es pot observar que la dimensió de més pes en la majoria de les pràctiques és la d'acompanyament i personalització, amb exemples de presència en menor mesura de les altres dimensions.

Taula 10. Pràctiques resilientes per territori (N=93)

Població	Àmbit	Col·lectius	Participació infants/joves	Dimensió de més pes
Celrà (N=9)	Educació (7) Lleure (1) Comunitari (1)	Infants, joves i famílies LGTBI (1) Migració (1) Pobresa (2)	Receptors de l'ajuda (7) Rol actiu d'ajuda (2)	1.Acompanyament (5) 2.Identificació de recursos (1) 3.Acció col·lectiva (3)
Barcelona (N=22)	Educació (5) Comunitari (5) Salut (mental) (5) Lleure (4) Suport emocional (3) Laboral (1)	Infants, joves i famílies Persones amb discapacitat (9) amb trastorns mentals (2) Pobresa Migració LGTBI (1) Joves extutelats (1)	Receptors de l'ajuda (13) Rol actiu (8) Promogut infants/joves (1)	1.Acompanyament (15) 3.Acció col·lectiva (4) 4.Comunicació (3) 5. Governança (1)
Girona (N=31)	Educació (6) Lleure (5) Suport emocional (5) Comunitari (3) Laboral (3) Salut (2) Serveis socials (3) Familiar (2)	Infants, joves i famílies Persones amb discapacitat (6) amb trastorns mentals (2) Pobresa (4) Migració (3)	Receptors de l'ajuda (19) Rol actiu (10) Promogut per infant/joves (1)	1.Acompanyament (15) 2.Identificació de recursos (5) 3.Acció col·lectiva (8) 4.Comunicació (2)
Olot (N=11)	Educació (5) Lleure (2) Familiar (2) Salut(1) Suport emocional (1)	Infants, joves i famílies Migració Pobresa	Receptors de l'ajuda (10) Rol actiu d'ajuda (1)	1.Acompanyament (6) 3.Acció col·lectiva (3) 4.Comunicació (1) 5. Governança (1)
Palafrugell (N=20)	Educació (13) Comunitari (2) familiar (2) Serveis socials (1) Salut (1) Lleure (1)	Infants, joves i famílies Migració (3)	Receptors de l'ajuda (12) Rol actiu (6) Promogut per infant/joves (1)	1.Acompanyament (13) 2.Identificació de recursos (2) 3.Acció col·lectiva (1) 4.Comunicació (4)

A partir d'aquí vam seleccionar 30 pràctiques per a poder realitzar les entrevistes amb els seus referents que ens permetés fer l'anàlisi de les dimensions presents en cada una d'elles. Els criteris de selecció de les entrevistes van incloure els criteris que incloguessin: (i) una mostra de cada territori, (ii) diversitat de dimensions, (iii) diferents graus de participació dels infants i joves, i (iv) diversitat d'àmbits. Les característiques de les entrevistes seleccionades es poden consultar a la taula 11. Es pot observar com la majoria són impulsades per l'administració municipal i les entitats i associacions, d'àmbits d'actuació diversos (lleure, educatiu, salut, comunitari) així com de col·lectius d'infants i

joves. S'ha intentat també escollir quan els infants o joves tenien un rol actiu pel que fa a la seva participació i que la pràctica hagués continuat després de l'acabament de l'estat d'alarma.

Taula 11. Característiques de les entrevistes realitzades (N=30)

Nom de la pràctica	Territori	Impulsat per	Àmbits	Col·lectius	Participa Infants / Joves	Continuïtat?
Projecte de Local Jove	Celrà	Aj. de Celrà (Joventut)	Lleure/ Educatiu/ Comunitari	Adolescents; joves; migració	Rol actiu	Sí
Canals Telegram d'Educació, Cultura i Esports	Celrà	Aj. Celrà (Educació, Cultura i Esports)	Comunitari	Infants; adolescents; joves; famílies	Receptor	Reformulada
Connecta 3: Joves, voluntariat i AEIRaval	Ciutat Vella	AEIRaval i Associació Rella	Educació	Adolescents; joves	Receptor	Sí
Club Social Ràdio Nikòsia	Ciutat Vella	Club Social Nikòsia	Lleure/ Salut mental	Joves i adults salut mental	Rol actiu	Sí
Impacta't	Ciutat Vella	Companyia de Teatre Social	Lleure	Joves diversitat funcional	Rol actiu	Sí
Barceloneta Powers	Ciutat Vella	Pla Comunitari Barceloneta (Aj. BCN)	Comunitari/ Lleure	Infants; adolescents	Rol actiu	Sí (la intenció)
Contagiem-nos de pensament crític	Ciutat Vella	SIDA STUDI - Sexualitats, Ed. Feminista	Salut/ Educació	Joves; LGTBIQ+; professionals	Receptor	No
"Temps per a tu" i "Estiu per a tu"	Ciutat Vella	Aj. BCN Institut Municipal de Persones amb Discapacitat	Lleure	Infants amb discapacitat; famílies	Receptor	No
Obrim Finestres	Ciutat Vella	Coorganitzat per varis ⁴	Salut mental/ Sup. Emocional /Comunitari	Persones amb discapacitat; joves ESO	Rol actiu	Reformulada
Programa Prometeus	Ciutat Vella	Coorganitzat per varis ⁵	Educació	Joves	Rol actiu	Sí
Raval, Estiu Educatiu	Ciutat Vella	Fundació Tot Raval	Lleure/ Educatiu/Comunitari	Infants; joves	Receptor	Sí
Plataforma Rap de Girona	Girona	Rap de Girona	Lleure	Joves; adults	Rol actiu	Sí
Krea LAB	Girona	Aj. Girona (Joventut)	Educació	Joves	Rol actiu	Sí
Aula d'estudi assistit i suport a treballs recerca	Girona	Aj. Girona (Joventut)	Educació	Adolescents; joves	Rol actiu	Sí
La Porta Violeta	Girona	Aj. Girona (Joventut)	Comunitari	Adolescents; joves	Promotor	Sí

⁴ Casal de Joves Palau Alós, la Comissió de Persones amb Diversitat Funcional del Casc Antic, la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional, el Districte de Ciutat Vella i l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat de l'Ajuntament de Barcelona

⁵ Associació Educativa Integral del Raval (AEI Raval) i El Periódico El Raval, instituts públics del Raval (Institut Milà i Fontanals i l'Institut Miquel Tarradell), el Districte de Ciutat Vella, el Consorci d'Educació de Barcelona i l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB)

Nom de la pràctica	Territori	Impulsat per	Àmbits	Col·lectius	Participa Infants / Joves	Continuïtat?
La capsa de les paraules i Un conte al cabàs	Girona	Aj. Girona (Biblioteca A. Adroher)	Lleure/ Educació	Infants, adolescents i famílies	Receptor	Sí
T'acompanyo	Girona	Aj. de Girona	Educació/ Serveis socials/ Comunitari	Adolescents; joves; migració	Receptor	Sí
ConfiPla	Girona	Fund. Ramón Noguera	Salut	Joves i adults discapacitat	Receptors	No
Ràdio Mosca	Girona	Aj. Girona (Educació)	Educació	Infants; adolescents	Rol actiu	Sí
Concurs telemàtic 'Tot anirà bé'	Girona	Support Fundació Tutelar	Suport emocional/ Salut	Joves i adults discapacitat	Rol actiu	No
Esplai Diari Garbuix	Olot	Esplais de la Garrotxa	Educació/Lleure/Comunitari	Infants; adolescents	Rol actiu	Sí
Emotiespai	Olot	Joventut CC Garrotxa i Pediatria Rip-Garrotx EPTGir	Salut	Joves	Receptor	Sí
Xarxa coordinació alumnat Olot	Olot	Aj. d'Olot (Educació)	Educació/ Serveis Socials	Infants; adolescents	Receptor	Sí (reduït)
Consell dels infants en confinament	Palafrugell	Aj. Palafrugell (Educació)	Comunitari/ Educació/Suport emocional	Infants (5è i 6è primària)	Rol actiu	Sí
Passaport Edunauta	Palafrugell	Aj. Palafrugell (Educació)	Lleure/ Educatiu	Infants	Rol actiu	Sí
El repte de l'educació inclusiva	Palafrugell	Aj. Palafrugell (Educació)	Educació	Adolescents (14-16 anys)	Rol actiu	Sí
Projecte Rossinyol	Palafrugell	Aj. Palafrugell (Educació) i UdG	Educació/ Lleure	Alumnat primària i ESO orig. estranger	Rol actiu	Sí
Reptes setmanals	Palafrugell	PTT Palafrugell – Calonge i Sant Antoni	Educació	Alumant post-obligatòria	Receptor	No
Projecte integrat + FCT	Palafrugell	PTT Palafrugell – Calonge i Sant Antoni	Educació/ Laboral	Alumant post-obligatòria	Rol actiu	Sí
Xarxa Solidaritat del Baix Empordà	Palafrugell	Joves de varis pobles ⁶	Comunitari	Joves; adults; famílies	Promotor	Reformulada

Finalment, un cop realitzades les entrevistes, d'entre elles es van proposar dur a terme cinc grups de discussió, un de cada territori per poder discutir sobretot amb infants, adolescents i joves, la seva percepció de la pràctica i recollir així les diferents veus (Taula 12). Es pot observar en la composició dels membres que formaven part dels grups de discussió com s'ha intentat incloure, per una banda, a infants i adolescents donat que en les entrevistes no van estar presents, així com joves amb

⁶ Joves de de Torroella de Montgrí, la Bisbal d'Empordà, Palamós, Palafrugell i Calonge i Sant Antoni.

discapacitat intel·lectual. Per altra banda, també es va voler recollir la perspectiva dels equips docents i altres membres dels equips educatius dels centres escolars.

Taula 12. Característiques dels grups de discussió

Pràctica i població	Àmbit	Participants	Participació
Projecte de Local Jove de Celrà	Lleure/ Educatiu /Comunitari	8 membres: adolescents 13-15 anys + 2 educadores	Rol actiu
“Temps per a tu” i “Estiu per a tu” de Barcelona	Lleure	5 membres: 4 joves amb DI (+18 anys) + 1 educador	Receptor
Ràdio Mosca de Girona	Educació	5 membres: 1 tècnica ajuntament, 2 mestres, 2 directores CRP i 1 LIC	Rol actiu
Esplai Diari Garbuix d’Olot	Educació/ Lleure/ Comunitari	12 Membres: 10 infants (8-16 anys) + 2 educadores	Rol actiu
El repte de l’educació inclusiva de Palafrugell	Educació	6 membres: 4 adolescents (14-15 anys) + 2 educadores	Rol actiu

2.2.2. Descripció dels instruments

La fitxa per recollir les pràctiques resilients contenia les dades de contacte de les persones referents per a poder-hi contactar, si fos el cas, a la fase d’entrevistes o grups de discussió. Els apartats de text lliure eren bàsicament: nom de la pràctica, projecte, experiència; breu descripció d’aquesta; col·lectiu/s implicat/s; àmbit territorial; observacions.

El guió d’entrevista partia amb una pregunta general perquè expliquessin la pràctica de manera lliure. Seguidament, se’ls hi demanava aprofundir en alguns dels aspectes relacionats amb les cinc dimensions d’anàlisi, sobre algunes característiques sobre els elements transversals i sobre les seves valoracions finals.

El guió dels grups de discussió, tot i que també emergia de les cinc dimensions i del guió elaborat per les entrevistes, pretenia poder desenvolupar una discussió bàsicament sobre els aspectes més centrats en la valoració que en feien de la pràctica, els aprenentatges que n’havien extret i com voldrien que fos si la situació es repetís en un futur, aprofundint en els punts forts i febles de la pràctica.

2.3. Anàlisi de dades

Per les dades quantitatives dels qüestionaris, s’han obtingut uns descriptius bàsics i s’han desagregat les dades per gènere, etapa escolar, origen dels progenitors i població i es poden consultar als enllaços de l’aplicació del power Bi a la [pàgina web del projecte](#), de manera més extensa i dinàmica.

Per les dades qualitatives dels qüestionaris (preguntes obertes), s’ha fet una anàlisi de contingut temàtic, procedint a la codificació i categorització de les respostes de les preguntes obertes. S’ha seguit un mètode inductiu on les categories i subcategories d’anàlisi han emergit de la lectura, codificació i recodificació del text, sota l’acord d’interjutges. Les categories generals que s’han establert són, principalment, tres: i) Suport instrumental, ii) Suport emocional iii) Suport informacional. També s’han realitzat anàlisis desagregades per gènere. Dels 1216 alumnes participants en el qüestionari de 10 a 17 anys, 973 van escriure respostes de text en algunes d’aquestes preguntes, el que representa el 80% del total. En relació al qüestionari de joves (18-29 anys), d’entre els 115 joves participants, 84 van escriure respostes de text en algunes d’aquestes preguntes, el que representa el 73% del total. En cada pregunta es fa constar el nombre de persones que la responen, tot i que finalment s’anàlitzava per nombre de respostes donat que cada una podia escriure diverses respostes. En l’apartat de resultats

s'especifica el nombre de respostes i de cites que ha obtingut cada pregunta, així com les diferències per gènere.

Per les dades qualitatives de les entrevistes i grups de discussió, s'ha fet també una anàlisi de contingut temàtic, procedint a la codificació i categorització de les respostes de les preguntes obertes. Les dimensions establertes prèviament s'han establert com a categories principals, així com els eixos transversals i les valoracions, el que ha servit com a punt de partida. A partir d'aquí s'ha seguit un mètode inductiu on han emergit de la lectura subcategories i temes, codificant i recodificant del text, sota l'acord d'interjutges. D'aquesta manera, a l'apartat de resultats, dins de cada dimensió i eix hi constarà una taula amb les subcategories i temes emergents corresponents, així com el nombre de cites.

2.4. Aspectes ètics

La recerca disposa del dictamen del Comitè d'Ètica i Bioseguretat de la Recerca de la Universitat de Girona (Codi: CEBRU0028), en el que es fa constar que es compleixen els requeriments ètics exigibles en tot el procés d'investigació. Prèviament a totes les fases de recollida de dades es va donar a totes les persones participants la descripció del projecte i se'ls hi va demanar signar un consentiment informat. En el cas d'infants menors de 14 anys, també es va demanar el consentiment informat als seus progenitors/es o tutors/es legals.

A continuació s'exposen les taules on es triangulen els resultats obtinguts en la fase de recollida de dades quantitatives i qualitatives, relacionant cada pregunta amb els indicadors de la dimensió corresponent. Després de cada taula s'exposen els principals resultats corresponent a cada dimensió i els seus indicadors. Aquestes anàlisis han estat la fase prèvia a l'elaboració del model, el qual s'exposa al darrer apartat com a producte final del treball d'investigació.

3. PRINCIPALS RESULTATS

3.1. Síntesi dimensió 1. Acompanyament i personalització

Taula 13. Indicadors i preguntes de la dimensió 1: acompanyament i personalització

Indicador	Fitxa pràctiques (N=93)	Preguntes entrevistes (N=30)	Preguntes grups de discussió (N=5)	Preguntes qüestionaris infants (N=1216) i joves (N=115). Tancades i obertes*
1.1 Identificació de qui fa l'acompanyament	Sí	Qui ha fet l'acompanyament?		2.1. Ajuda i acompanyament que t'han donat les persones de la llista. 2.2. A qui vas explicar els problemes?
1.2 Subjectes acompanyats	Sí	A qui s'ha acompanyat?		*2.3/2.4/2.5). Si la <i>família /escola/activitats</i>
1.3 Tipus de suport	Sí	Com s'ha acompanyat?		<i>extraescolars o de lleure</i> et va ajudar, en quines 2 coses et va ajudar més durant el temps de confinament?
1.4 Contingut de l'acompanyament	Sí	Què s'ha fet?	Quin tipus de suport heu rebut	*2.6 (a). En què penses que s'han ajudat els veïns i veïnes?
1.5 Necessitats i interessos dels participants		Quines eren les necessitats i interessos dels participants?	Quines necessitats i interessos teníeu durant la pandèmia?	2.9. Què has necessitat durant la pandèmia? 2.10 Què t'ha preocupat? 3.1 Quina opinió tens de les mesures que es van posar durant el confinament? 3.2 Com creus que t'ha afectat la pandèmia?
1.6 Nivells de participació		Quin rol han tingut els participants?	Heu tingut la possibilitat de participar activament en aquesta experiència (prendre decisions i opinar, sentir-vos escoltats)?	2.7 Has participat en algun grup?
1.7 Aprenentatges		Quins aprenentatges s'han assolit? (esperats, realitzats, no realitzats)	Què heu après d'aquesta pràctica? I de la situació pandèmica? Si en un futur hi hagués una situació similar, què us agradaria o necessitaríeu que passés?	2.11. Que has après durant la pandèmia?

a) Identificació de qui fa l'acompanyament⁷

- D'acord amb les valoracions d'infants i joves de 10 a 17 anys (qüestionari):
 - La mare és la principal persona proveïdora d'acompanyament (83,39% considerant els valors "molt" i "totalment"), seguida pel pare (67,47%). Amistats, germans, avis i companys de classe segueixen per aquest ordre com a persones que acompanyen. S'observen diferències pel que fa a les persones binàries que consideren que han rebut menor ajuda. En el cas dels mestres la valoració de l'ajuda i acompanyament és menor en general (29,15% considerant els mateixos valors); a primària el suport percebut dels i les mestres (51,84%) és més elevat que a secundària (18,71%).
 - La meitat de les persones participants, si van tenir algun problema que els preocupava durant el confinament, el van explicar a algú (en major mesura les noies i l'alumnat de primària) i ho van fer majoritàriament a la mare. Aproximadament una tercera part de les persones participants van optar per callar i no explicar el problema a ningú (sobretot entre els de l'ESO), sobretot les persones no binàries. Una cinquena part manifesta no haver tingut cap problema (més sovint els nois).
- Quant a les valoracions de joves de 18 a 29 anys (qüestionari):
 - Les persones joves han sigut acompanyades majoritàriament per les amistats (78,71%, considerant els valors "molt" i "totalment") i la parella (78,57%), seguidament del nucli familiar més proper, especialment la mare (75,68%), i en menor mesura els germans (59,78%) i el pare (55,02%). Hi ha una major percepció de suport general per part de les noies.
 - El 57% de les persones joves manifesten haver comunicat a alguna persona alguna preocupació o problema viscuts durant la pandèmia, amb més freqüència els més grans. Ho van explicar sobretot a la mare (sobretot els nois -73,68%- i els joves d'entre 24-29 anys -79,17%-) i a les amistats (sobretot els joves d'entre 18-23 anys -63,41%-). Un xic menys d'una tercera part no van parlar dels problemes o preocupacions (sobretot els més joves). Només un 14% manifesten no haver tingut problemes.
- Des del punt de vista de les persones entrevistades es poden identificar diferents professionals i voluntaris/es que acompanyen, lideren o desenvolupen els projectes. Entre els professionals els que apareixen amb més freqüència són els/les educadors/es socials, també docents, pedagogs/gues, psicòlegs/ogues, orientadors/es comunitaris, mentors/es i psiquiatres. També es parla de l'acció de persones voluntàries.
Cal destacar l'autoorganització, en alguns casos, de les mateixes persones joves; amb independència dels professionals s'organitzen per donar respostes a problemàtiques com per exemple les necessitats de comunicació o assistència generades per la pandèmia. L'objecte de l'acompanyament és divers. En general, les persones acompanyades són altres joves i infants.

⁷ Documentació revisada: Fitxa de pràctiques, entrevista (pregunta: "qui ha fet l'acompanyament"), qüestionaris infants/joves (2.1. Ajuda i acompanyament que t'han donat les persones de la llista; 2.2. A qui vas explicar els problemes)

b) Subjectes acompanyats⁸

- D'acord amb les opinions de les persones entrevistades, des de les pràctiques de suport es va fer un esforç per arribar al màxim de persones, adaptant-se a les noves necessitats experimentades pels joves i al canvi de perfil dels participants en el projecte.

c) Tipus de suport / Contingut de l'acompanyament⁹

- Pel que fa la família, infants i adolescents (10-17 anys) apunten el suport emocional com l'ajuda que més van rebre (58,14%) (més sovint les noies i a la postobligatòria), en comparació amb altres tipus de suport. Dins del suport emocional destaca el suport rebut per gestionar les pròpies emocions i l'ajuda rebuda per evitar l'avorriment i el desànim causat pel confinament. Amb menor incidència dins el suport emocional també apareix el suport per no sentir-se sol, i poder mantenir converses. La família ofereix també suport instrumental (33,49%), bàsicament adreçat al suport als estudis i a l'organització de les rutines diàries. Alguns infants no es van sentir ajudats per la família (2,67%), més sovint entre les persones no binàries (6,67%) i en la secundària (5,38%).
- Quant a l'escola, infants i adolescents destaquen en primer lloc el suport rebut de tipus instrumental (58,75%), bàsicament per poder continuar amb els estudis (tasques escolars i gestió de les rutines acadèmiques), (més sovint les noies i la postobligatòria). Una quarta part esmenten haver rebut suport emocional per part de l'escola (més en les noies i a primària).
- Pel que fa les activitats extraescolars, infants i adolescents destaquen altre cop el suport instrumental (48,74%), rebut sobretot per entitats o serveis de l'àmbit de l'activitat esportiva, sobretot per part de les noies i l'etapa postobligatòria i amb els fills i les filles de progenitors espanyols. Alguns infants també evidencien la manca d'ajuda percebuda (23,87%), i més en els nois i a la primària.
- Quant a l'ajut dels veïns i veïnes, no s'apunten idees diferenciades de les anteriors, predomina el suport instrumental seguit del suport emocional, i en general, les noies i els infants de primària són els que ho han valorat més.
- En relació amb les valoracions de les persones joves, aquestes esmenten haver rebut sobretot un suport emocional (73,81%) i en menor mesura instrumental (26,19%). Aquest suport ha vingut sobretot per part de la família (41,18%) i les amistats (22,06%). No es veuen tant com agents de suport la parella, agents educatius o el veïnat.
- Als grups de discussió, infants i joves manifesten haver-se sentit valorats/des i cuidats/des, pel fet d'haver rebut un acompanyament emocional centrat en l'entreteniment i la companyia. S'han sentit escoltats/des i han pogut disposar de persones, sigui dels serveis no formals o bé de la família, amb qui expressar els seus malestars o inquietuds, compartir aficions, etc. Des del punt de vista instrumental, els nens, les nenes i les persones joves afirmen que han disposat d'ajuda directa per la gestió de les seves rutines diàries per part dels serveis que han desenvolupat pràctiques de suport.
- Els i les professionals entrevistats/des indiquen haver ofert sobretot suport socioeducatiu, entès de manera àmplia com l'acompanyament a infants o joves en el seu progrés social i educatiu més enllà de les necessitats estrictament acadèmiques o escolars. També s'ha ofert suport acadèmic o

⁸ Documentació revisada: Fitxa de pràctiques, entrevista (pregunta: "a qui s'ha acompanyat?")

⁹ Documentació revisada: Fitxa de pràctiques, entrevista (preguntes: "com (de quina manera) s'ha acompanyat?" i "Què s'ha fet?"), qüestionaris infants (2.3/2.4/2.5: si la família/escola/activitats extraescolars o de lleure et va ajudar, en quines 2 coses et va ajudar més durant el temps de confinament. 2.6. (a) En què penses que s'han ajudat els veïns i les veïnes?. Grup de discussió ("quin tipus de suport heu rebut").

escolar, i en menor mesura el suport emocional, psicològic i material. Predomina el suport amb una atenció individual i personalitzada. La pandèmia segurament ha contribuït a aquest enfocament, per sobre l'atenció grupal o col·lectiva.

d) Necessitats i interessos de les persones participants¹⁰

- D'acord amb les respostes d'infants i joves de 10 a 17 anys (qüestionari):
 - El que més van necessitar va ser veure les amistats (43,48% a totalment), en segon lloc veure altres familiars (41,75%), i en tercer lloc sortir a l'exterior (33,31%). Els que més ho afirmen són les noies, els infants de primària i els fills i les filles de progenitors espanyols.
 - El que més els va preocupar va ser contagiar la família o companys/es de centre en el cas dels que vivien a un centre residencial. En segon lloc, que el pare o la mare perdessin la feina, i a continuació treure males notes, la pèrdua de les amistats i contagiar-se. Destacar el cas de Celrà que perdre les amistats ha mostrat un percentatge superior a la resta de territoris. També en les noies i a l'educació primària aquestes preocupacions s'accentuen.
 - Quant a les opinions sobre les mesures adoptades pel confinament un xic més de la meitat d'infants i joves estan molt o totalment d'acord amb la mesura del confinament domiciliari (puntuant per sobre les persones no binàries). Aproximadament un 40% es manifesten poc d'acord amb el confinament.
 - Aproximadament la meitat de les persones participants es consideren que són igual de feliços/ces que abans de la pandèmia (amb més freqüència els nois). Un 23,89% es consideren menys feliços/ces, i la resta (23,39%) valoren que són més feliços/ces que abans de la pandèmia.
- Quant a les valoracions de joves de 18 a 29 anys (qüestionari):
 - El que més van necessitar les persones joves va ser un espai per esbargir-se (80,37% a molt i totalment), sortir a l'exterior (78,38%), veure la família i/o la parella (77,36%), fer altres activitats -bars, etc.- (72,12%) i veure les amistats (78,55%). Aquestes necessitats són afirmades més sovint per les noies, les persones no binàries i les persones joves fills d'espanyols. En menor mesura informació sobre la Covid, espais i recursos per fer tasques educatives i socialitzar amb persones no tan properes.
 - El que més els va preocupar va ser contagiar les persones amb les quals conviuen (89,09% a molt i totalment), seguit del fet de no tenir vida social (72,12%) i no poder desenvolupar activitats d'esbarjo (66,31%), més sovint entre les noies i persones no binàries.
 - Pel que fa les opinions sobre les mesures adoptades pel confinament, el 60% considera que van ser molt o totalment adequades, i que a més les persones amb qui conviuen durant el confinament van tenir en compte la seva opinió. Però cal destacar que un 50% de joves van considerar que el centre educatiu no havia considerat la seva opinió (més sovint entre les persones no binàries). La meitat consideren que no va haver-hi una bona gestió política de la pandèmia.
 - Aquest grup d'edat es considera, en un 43,86% dels casos, menys feliç que abans de la pandèmia. En concret, si anem a revisar franges d'edat, la de 18-23 es consideren en un 50% menys feliços/ces; i la franja corresponent a joves entre 24 i 29, més de la meitat són

¹⁰ Documentació revisada: entrevista (preguntes: "quines eren les necessitats i interessos dels participants?"), grup de discussió ("quines necessitats i interessos teníeu durant la pandèmia? "; qüestionaris infants (2.9/2.10/3.1/3.2) i joves (2.7/2.8/3.1/3.2)?

igual de feliços/ces que abans de la pandèmia (sobretot nois) i un 30% són menys feliços/ces (sobretot noies).

- Per part de les persones participants a les entrevistes s'identifiquen cinc grans grups de necessitats i interessos: les derivades de la situació socioeconòmica, les relacionades amb la vulnerabilitat emocional, les vinculades a la necessitat de relacionar-se, les referents a l'accés a internet i ús dels ordinadors, i les relacionades a enfrontar-se a discursos culpabilitzadors des de les institucions.

e) Nivells de participació¹¹

- D'acord amb les respostes del qüestionari dels de 10 a 17 anys i dels 18 i 29 anys, més d'un 80% no van tenir l'oportunitat de participar a cap grup organitzat per ajudar a altres persones.
- Als grups de discussió s'esmenta que infants i joves han tingut, per part d'algunes entitats o centres, oportunitats de presa de decisions. Ara bé, en alguns casos això no ha estat possible perquè, en comparació amb la població adulta, durant el confinament se'ls va restringir i limitar molt més la seva possibilitat d'acció.
- A les entrevistes s'aporten diferents dades sobre els joves que s'han implicat a activitats vinculades a la crisi generada per la Covid 19. Exposen que es tracta de joves amb experiència prèvia de participació, per tant ja vinculats a projectes o serveis i amb disponibilitat d'accés tecnològic.

f) Aprenentatges assolits¹²

- D'acord amb les respostes del qüestionari dels de 10 a 17 anys i dels 18 i 29 anys, l'aprenentatge més citat és l'adaptació a la situació derivada de la pandèmia (confinament), més sovint entre les noies. Els de 10-17 anys esmenten a continuació l'aprenentatge de les TIC (53% a molt i totalment) i la seva utilització per estar amb les amistats (50%), sobretot per part dels de primària. En canvi, més de la meitat de les respostes de joves d'entre 18 i 29 anys (57,9%) es refereixen a no haver après res de nou durant la pandèmia (sobretot les noies). Coincideixen amb els nens, nenes i adolescents del grup anterior a considerar un aprenentatge nou l'ús de les TIC per estar en contacte amb les amistats.
- L'anàlisi de les entrevistes, en relació amb els aprenentatges que es relaten, indica el valor atorgat a aprenentatges que tenen a veure amb les competències transversals i bàsiques. Entre elles: autoconeixement, disseny de projectes, coneixements sobre l'entorn més proper, treball telemàtic, treball col·laboratiu, treball en xarxa, gestió de les emocions, domini del llenguatge oral i expressió escrita o la salut comunitària.

¹¹ Documentació revisada: entrevista (preguntes: "quin rol han tingut els participants?"), grup de discussió ("heu tingut la possibilitat de participar activament a aquesta experiència?"; qüestionaris infants (2.7. Has participat en algun grup de persones que s'hagin organitzat per ajudar?) i joves (2.7. Has participat en algun grup de persones que s'hagin organitzat per ajudar?).

¹² Documentació revisada: entrevista (preguntes: "quins aprenentatges s'han assolit? (esperats, realitzats, no realitzats)", grup de discussió ("Què heu après d'aquesta pràctica? I de la situació pandèmica?", "Si en un futur hi hagués una situació similar, què us agradaria o necessitaríeu que passés?"; qüestionaris infants (2.11) i joves?

3.2. Síntesi dimensió 2. Identificació i utilització dels coneixements, recursos, actius existents en la comunitat

Taula 14. Indicadors i preguntes de la dimensió 2: identificació i utilització dels coneixements, recursos, actius existents en la comunitat

Indicador	Fitxa pràctiques (N=93)	Preguntes entrevistes (N=30)	Preguntes grups de discussió (N=5)	Preguntes qüestionaris infants (N=1216) i joves (N=115). Tancades i obertes*
2.1 Recursos identificats	Sí	Quins recursos (serveis i equipaments, teixit associatiu...) s'han activat? Quins coneixements, competències i/o sabers (fons de coneixement) s'han identificat i utilitzat?	Us ha permès conèixer i contactar amb entitats/serveis que desconexíeu anteriorment?	2.12 Consideres que els centres o associacions de la llista han sigut importants per tu? *2.12 (a). En què et van ajudar els centres o associacions de la llista (educatius, de lleure, culturals, d'esports, serveis socials, de salut, associacions de veïns)? *2.12 (b). En què tu vas poder ajudar?

La present dimensió ha estat poc representada com a dimensió de major pes en les pràctiques resilientes recollides dels diversos territoris.

a) Identificació de recursos

- Infants i joves **van poder comptar amb el suport dels recursos del territori**, evidenciant així com alguns serveis **no van desaparèixer** en aquell moment tan crucial i incert. S'identifica que en el període de confinament i pandèmia, va haver-hi una activació de serveis (educatius, socials, culturals, etc.) i persones (professorat, educadors/es, monitors/es, polítics/ques, tècnics/ques municipals, sanitaris/ies, o membres d'entitats associatives) que van permetre donar continuïtat als aprenentatges i activitats de lleure que ja realitzaven prèviament, obtenir espais d'oci per divertir-se i desconectar de la situació pandèmica, interaccionar amb altres persones adultes i també el seu grup d'iguals, i expressar les seves preocupacions, emocions i problemes.
- En relació amb els recursos materials identifiquem espais municipals (tals com centres cívics, parcs públics, pistes, locals socials, etc.) i eines, sobretot tecnològiques (com grups de WhatsApp, xarxes socials, ordinadors, mòbils o la ràdio) que han permès mantenir el contacte i seguir amb l'activitat o servei en qüestió.
- Els recursos i serveis comunitaris que més han donat suport a infants i joves durant el confinament han estat: **els centres educatius, les entitats o activitats esportives i de lleure i els centres de salut**. En menor mesura trobem les entitats i centres culturals, els serveis socials i la xarxa de veïns.
- En les dades desagregades d'infants, s'observen diferències per gènere i per edat. Les noies han donat generalment més valor als diferents serveis en comparació amb els nois i les persones no binàries; així mateix, destaquen els centres de salut (64,08%) i els educatius (60,13%), mentre que els nois valoren en major mesura els serveis esportius (58,12%) i les persones no binàries els serveis culturals (53,33%). Segons l'etapa escolar, els nens i les nenes de primària destaquen els centres educatius (77,66%) i de salut (64,29%), mentre que els de secundària fan major èmfasi a la importància dels serveis de salut (57,85%) i esportius (50,75%).

- Pel que fa a les persones joves, els recursos comunitaris que els han servit de major ajut han estat els serveis de salut (82%), els esportius (80%) i els culturals (78%). Quant a diferències de gènere, s'evidencia com les noies destaquen aquests dos últims serveis (82,43% en ambdós casos) i els nois valoren els centres de salut en major mesura (87,5%).
- Per als infants i **joves que estaven vinculats a entitats de lleure i activitats culturals i esportives abans del confinament**, aquestes van suposar un **suport emocional** important durant aquest període. Cal destacar però, que hi ha una bona part d'infants i joves que no estava vinculat a aquestes activitats, sent aquest també un repte que queda al descobert.
- Queda molt **poc ressaltat el paper del veïnat com a font de suport**, sent esmentat en pocs casos. Per entendre aquest resultat cal recordar que precisament els infants **estaven dins de casa i no es podien moure pel veïnat**, sobresortint només la relació a través dels balcons i patis.
- En general el suport percebut que reben dels centres o associacions de la comunitat és **en primer lloc instrumental** (ajuda en aprenentatges, connectivitat, exercici, organització i rutines, etc.), seguit de prop del **suport emocional** (entreteniment, gestió d'emocions, contacte amistats i companyia, etc.). Específicament, en els infants s'evidencia que entre les noies es valora més el suport emocional (49,45%) que l'instrumental (32,84%), mentre que en els nois la situació és inversa (37,72% i 41,67%, respectivament). Aquestes diferències també s'observen entre la població jove. Si ens fixem en les etapes escolars, el suport instrumental decreix a mesura que s'avança en etapes escolars, i per contra, l'emocional augmenta. A més, el suport instrumental és major entre el col·lectiu d'infants i joves d'origen estranger.
- Els **centres educatius** destaquen pel suport instrumental que han ofert per ajudar a l'alumnat en la **realització dels deures, en l'organització de rutines, el subministrament d'ordinadors i el suport emocional**. Dels **centres de salut** destaca la confiança que hi tenen, tant per ajudar-los en cas de posar-se malalts, com per la tranquil·litat de saber que hi són.
- Les **entitats esportives** els van ajudar a estar actius i a tenir cura de la seva salut, però també els van ajudar a desfogar-se i a no estressar-se. Cosa similar passa amb el manteniment de l'**activitat musical, o altres entitats i espais de lleure**, que van ajudar a desconnectar de la situació que estaven vivint.
- En general s'identifica una **manca de recursos (humans, materials, i econòmics)** en els espais d'intervenció i de relació. Alhora, moltes famílies (i, per tant, infants/joves) no han disposat d'ordinadors o mòbils per seguir enxarxats amb serveis com l'escola, el lleure o la sanitat, i això les ha allunyat de drets universals bàsics. Això limita la pràctica diària i dificulta l'atenció integral de la població.

b) Aportacions dels infants i joves a la comunitat

- Una tercera part dels infants pensa que **no va poder ajudar en res** (afirmació més freqüent per part dels nois -40% respecte d'un 22,22% de les noies-). De la mateixa manera, aquestes diferències de gènere succeeixen entre la població jove. Entre els infants i joves, però, es reitera la idea de no haver pogut ajudar, més que no pas de no haver volgut ajudar. Sovint el que se'ls demanava és que es portessin bé, fossin responsables i no sortissin, amb l'objectiu de no contagiar, com si calgués neutralitzar-los.
- Més del 60% va ajudar tant amb suport emocional (molt més citat per les noies -42,78% respecte d'un 29,33% dels nois) com instrumental. Pel que fa a la població jove, el suport instrumental

(57,14%) sobresurt respecte del suport emocional (33,33%) i, en ambdós casos, les noies l'han ofert en major mesura.

- En relació amb el suport emocional destaquen **haver entretingut, animat o tranquil·litzat a les persones del seu entorn**. Aquest suport emocional es proporciona sobretot a l'àmbit familiar, ajudant a millorar la convivència familiar i tenint cura d'ella. També amb les amistats i el veïnat amb qui comparteixen, escolten, parlen i fan companyia. El suport instrumental és a partir **d'actituds i comportaments** (ser responsables, no sortir, no contagiar), **contribuir a les tasques domèstiques, suport en tasques acadèmiques i tecnològiques a familiars i amistats i amb l'abastament d'aliments o compres dels veïns**.
- Els que van poder ajudar a d'altres, sobretot els més grans, l'ajuda era per un costat assistencial vers les persones grans i per l'altra d'entreteniment i sobretot un suport fonamental en el tema tecnològic.

c) Coneixements, competències o sabers

- En relació amb els coneixements, es destaquen en primer lloc els coneixements i **habilitats de tipus digital** que han estat compartits entre professionals, infants i joves a causa de l'adaptació telemàtica inevitable del moment.
- En segon lloc l'intercanvi de coneixements entre infants i joves, sobretot en relació amb aspectes acadèmics, que en moltes ocasions va situar a joves i infants en situació de **formadors** amb les conseqüents competències que això comporta.
- Competències com **la creativitat, l'expressió oral o l'expressió d'emocions** també es desprenen dels discursos de les persones consultades. Algunes d'elles adquirides a través de la participació en recursos com la ràdio, o per la necessitat de trencar amb les rutines del confinament.
- Alguns infants i joves també adquireixen **habilitats i coneixements més pràctics**, com poden ser el saber cosir d'algunes persones que va permetre elaborar recursos com mascaretes i bates per a hospitals i residències.
- Finalment es donen dos tipus de coneixements més operatius a nivell comunitari. D'una banda el coneixement dels serveis existents, per exemple en el cas del personal mèdic que deriva a les persones joves a altres programes. De l'altre el reconeixement dels recursos del territori i la mobilització d'aquests a partir del treball en xarxa i/o la vinculació o connexió entre agents, contextos i organitzacions.

3.3. Síntesi dimensió 3. Acció col·lectiva i cultura participativa

Taula 15. Indicadors i preguntes de la dimensió 3: acció col·lectiva i cultura participativa

Indicador	Fitxa pràctiques (N=93)	Preguntes entrevistes (N=30)	Preguntes grups de discussió (N=5)	Preguntes qüestionaris infants (N=1216) i joves (N=115). Tancades i obertes*
3.1 Creació de projectes	Sí			2.13 Vas participar en l'organització d'alguna activitat d'ajuda?
3.2 Xarxes de suport i ajuda mútua		Amb quines xarxes i suport s'ha comptat? Heu pogut ajudar i/o ser ajudats?	Experiències de suport i ajuda mútua.	*2.12 (a) En què et van ajudar els centres o associacions de la llista (educatius, de lleure, culturals, d'esports, serveis socials, de salut, associacions de veïns)? *2.12 (b) En què tu vas poder ajudar?
3.3 Aliances entre serveis		S'han creat o consolidat aliances entre organitzacions o entitats?		
3.4 Aliances entre persones		S'han creat o consolidat aliances entre persones?		
3.5 Nivell de confiança en les institucions de la comunitat		S'ha creat o consolidat el nivell de confiança en les institucions de la comunitat?	Us ha permès establir relacions de confiança amb altres persones o serveis? Amb quins?	
3.6 Aliances entre serveis/administració i ciutadania		S'han creat o consolidat aliances entre administracions i ciutadania?		

L'anàlisi de la dimensió **d'acció col·lectiva i cultura participativa** permet identificar, fonamentalment, els diferents agents socials, educatius i comunitaris (formals, no formals, informals) que d'alguna manera han donat resposta a la situació d'incertesa, novetat i canvi generada per la pandèmia COVID-19. Les conclusions globals que es poden extreure són:

a) Creació de projectes

- S'han **creat** pràctiques o s'han **reinventat** projectes ja existents perquè la pandèmia ha generat vulnerabilitats i necessitats específiques i bàsiques centrades, especialment, en el **suport**, l'**ajuda** i la **cura** de col·lectius en risc d'exclusió social (principalment **persones grans** i persones amb situacions de **pobresa**, **diversitat funcional**, entre d'altres).
- Hi ha hagut **consciència i sensibilització comunitària**: les experiències s'han creat a partir de la participació **voluntària i implicació** de la **ciutadania** (infants, joves, famílies, etc.), així com de **professionals** (mestres, educadors/es, tècnics/ques, etc.) i **serveis** (escola, ajuntaments, casals, centres sanitaris, etc.).

b) Xarxes de suport i ajuda mútua

- Hi ha hagut una **participació activa col·lectiva digital** d'experiències i continguts culturals, educatius, socials, etc., a través de les TIC (Telegram, Instagram, Twitter, WhatsApp, etc.). Aquest tipus de participació ha fomentat el **voluntariat**, ha incentivat la creació de noves **relacions** en el marc del barri o poble, i ha animat a **compartir i mostrar** diferents habilitats, competències i experiències.
- Els nens, nenes i joves han posat de manifest la necessitat d'estar en contacte amb el seu **grup d'iguals** i poder **compartir, ajudar-se** mútuament i **entretenir-se**. En un altre nivell, aquesta necessitat també s'ha posat de manifest entre els i les **professionals** i la **xarxa veïnal i associativa**, en la mesura que moltes iniciatives i projectes requerien del suport col·lectiu per dur-se a terme, ja sigui per proporcionar estones d'esbarjo o distracció, per facilitar suport entre iguals en moments de dificultat o vulnerabilitat o per proporcionar i fer arribar la **informació** necessària per minimitzar els riscos i els contagis.
- Infants i joves han vist la necessitat d'implicar-se més en **l'àmbit familiar i comunitari**; amb les seves actituds i comportaments han contribuït en la convivència amb la **família**, les **amistats** i el **veïnat**, donant-se relacions d'ajuda mútua, també intergeneracionals (han compartit tasques domèstiques, han escoltat, parlat i fet companyia, han ajudat en tasques acadèmiques, han assegurat l'abastament d'aliments, han aportat els seus coneixements en espais educatius no formals, etc.). Manifesten que si **no han ajudat més** no és perquè no hagin volgut fer-ho, sinó perquè **no han pogut** a causa de les restriccions establertes i que els obligaven a quedar-se a casa (30,47% dels casos). La resposta majoritària és que consideren que han ajudat més en suport emocional que instrumental.
- Quan es demana als infants i adolescents quins centres o associacions han sigut importants per a ells, en primera posició assenyalen els **centres de salut** (60,72%) i en segon lloc els **centres educatius** (escoles i instituts) (55,37%) i en tercer lloc els **centres esportius** (52,38%). Val a dir, però, que un 39,28% i un 44,63% respectivament afirmen que aquestes institucions no els han estat importants. Segueixen en ordre d'importància per a ells, els **centres culturals** (34%), les **associacions de lleure educatiu** (23,57%), els **serveis socials** (21,1%) i les **associacions de veïns** (18,6%). En tots aquests casos, predomina l'opció que no han sigut importants per a ells. Les noies valoren més la importància dels centres de salut i educatius, i en canvi els nois, els centres esportius. Els de primària tendeixen a manifestar més importància del suport rebut per part d'aquests centres, en comparació amb els adolescents de secundària.
- Els **centres de salut**, així com les **activitats físiques, esportives i culturals**, han sigut importants durant el confinament; han ajudat a infants i joves a estar **actius i actives, desconnectar i desfogar-se en col·lectivitat** des de la virtualitat.
- La majoria d'infants i joves han trobat a faltar una major xarxa de suport i d'ajuda mútua per part dels **centres educatius**; consideren que és a causa de **l'excés de tasques acadèmiques** encomanades i **l'insuficient acompanyament** educatiu rebut. Els infants d'educació primària afirmen que quan aquest s'ha donat, ha estat majoritàriament un suport instrumental fonamentat en poder seguir adquirint continguts del temari del curs (45,7%) i en segon lloc el suport emocional (37,6%). Un 8,7% afirma que no els van ajudar (en els nois és 16%). A mesura que augmentem el nivell educatiu, passa a primera posició el suport emocional, 41,9% a secundària, 53,8% als estudis post obligatoris i queda en segona posició el suport instrumental. Les **noies afirmen haver rebut prioritàriament suport emocional** (49,45%) i en segon lloc suport instrumental (32,84%) i els nois al revés, suport instrumental en primer lloc (41,67%) i després el suport emocional (37,72%).
- Pels joves de 18 a 29 anys, **la majoria de centres i associacions son valorades com a importants**. Només les associacions de veïns són considerades menys importants. L'ordre d'importància en

aquest cas és diferents dels infants i adolescents: Centres de salut (82%), centres esportius (80%), centres culturals (78%), serveis socials (77,8%), centres educatius (74,7%) i associacions de lleure (70%).

- De les **activitats de lleure** destaca el suport percebut per fer esport o una altra activitat **d'exercici físic** durant el confinament, de manera virtual. Aquestes i altres activitats com la música, els esplais i caus, pels infants i joves que ja hi participaven abans del confinament, ha suposat també un **suport emocional**. Cal destacar, però, que aquesta atenció la van rebre majoritàriament els i les que estaven vinculats a aquestes entitats i serveis abans de la pandèmia i, per tant, la majoria d'infants i joves no han rebut aquesta atenció.
- Queda **poc ressaltat el paper del veïnat** com a font de suport. Cal recordar que els nens, les nenes i les persones joves precisament estaven dins de casa i no es podien moure pel veïnat, sobresortint només la relació a través dels balcons i patis, especialment a l'hora d'aplaudir als sanitaris.

c) **Aliances entre serveis / Aliances entre persones / Nivell de confiança en les institucions de la comunitat / Aliances entre serveis, administració i ciutadania**

- Hi ha hagut **interès, implicació i coalicions** polítiques, tècniques i ciutadanes, per ajudar i donar suport a infants i joves durant el confinament i de pandèmia, el què ha fet que es consolidi o s'incrementi la **confiança** en alguns centres educatius, comunitaris i de lleure.
- La valoració positiva o negativa de les aliances i experiències compartides depèn en cada cas dels agents implicats en aquestes aliances i, fins i tot, dels paràmetres d'anàlisi des dels quals es valori cada experiència. Així algunes aliances entre la **ciutadania** i l'**administració pública** són viscudes com a problemàtiques i difícils, però també com a forteses i beneficioses. També, la **confiança** en les **institucions** és valorada a vegades en augment o en disminució, en funció de cada experiència, sense poder-se establir un patró.
- Les xarxes socials i digitals han esdevingut la forma de mantenir viva en un primer moment, i després projectar, la cultura participativa. Han permès **crear, recuperar o mantenir les accions-coordinacions-respostes col·lectives**; ja fossin **vincles** i **aliances** amb altres persones, serveis o administracions.
- Les **aliances transversals** (entre serveis, institucions i administració) han sigut primordials per assegurar els recursos (materials, econòmics, humans, etc.) que garanteixen la mínima cobertura de les necessitats bàsiques de la població. Les entrevistes realitzades confirmen la importància i èxit d'aquestes aliances.
- La **confiança** en els serveis educatius i de suport a infants i joves s'ha vist **reforçada** en alguns casos i, en d'altres, s'ha vist **reduïda**. L'interès que han mostrat alguns serveis per ajudar a infants i joves durant el confinament, ha servit per consolidar o incrementar la confiança en aquests centres educatius i de lleure. Els infants i joves reconeixen, en aquests casos, l'esforç que han fet alguns professionals, professorat, agents de lleure i tècnics comunitaris, destacant de manera personal la seva figura. En altres casos, però, també es posa de manifest la desatenció o poca comprensió i acompanyament que han sentit i, es manifesta la pèrdua de confiança en aquestes entitats i serveis.

3.4. Síntesi dimensió 4. Comunicació i informació

Taula 16. Indicadors i preguntes de la dimensió 4: comunicació i informació

Indicador	Fitxa pràctiques (N=93)	Preguntes entrevistes (N=30)	Preguntes grups de discussió (N=5)	Preguntes qüestionaris infants (N=1216) i joves (N=115). Tancades
4.1 Suports per a la comunicació	Sí	S'ha informat i difós l'experiència? Amb quin suport (web, mitjans comunicació)	Canals de comunicació	2.14 Com et va arribar la informació?
4.2 Agents implicats		Qui ha participat en la difusió de la pràctica?	Heu col·laborat en la difusió de la pràctica? Com?	
4.3 Característiques de la comunicació		Com s'ha difós la pràctica (agilitat, fluïdesa...)? Amb quina finalitat s'ha difós la pràctica?		2.15 La informació era útil, fàcil, et va agradar, etc.? 2.16 Tu també vas informar a altres persones?

La dimensió se centra en el tipus de comunicació i d'informacions relacionades, per una banda, amb **l'accés a la informació sobre la pandèmia i les mesures de confinament** i, per l'altra, amb **facilitar i promoure el desenvolupament de les pràctiques o experiències** dutes a terme.

- S'ha fet un **ús molt generalitzat del mòbil**. Mentre va durar el confinament a casa, la majoria dels infants i joves van utilitzar el mòbil, el seu o el dels seus familiars (progenitors/es, germans/es, avis/àvies), per poder estar en contacte amb les seves amistats i familiars, bàsicament a través del *WhatsApp*. Però també el van fer servir sovint per comunicar-se o rebre informació per part de l'escola, el centre d'esport o el casal, per posar alguns exemples.
- **L'accés a la informació per saber què era la COVID-19 i les mesures de confinament**, segons l'enquesta a infants i adolescents d'entre 10 i 17 anys, va ser principalment a través de la televisió, de part de les mares i els pares, de les xarxes socials, del professorat i amb les seves amistats, per aquest ordre. Les altres opcions són menys esmentades. En canvi, les respostes de la població de joves entre 18 i 29 anys pel que fa a la **disponibilitat d'informació i confiança** amb els canals d'informació durant la pandèmia, tot i que la televisió també ocupa el primer lloc, després fan notar les xarxes socials (encara més importants pels fills/es de població estrangera), la cerca d'internet per compte propi, les amistats i, els pares i mares. S'observa que en general, **la televisió va tenir un protagonisme** (també com a recurs d'entreteniment pels petits) que ja no tenia i que un cop passat el confinament probablement ja no torna a tenir, a diferència de la persistència de les **xarxes socials**.
- En general, tant els infants com els joves valoren que la informació al voltant de la pandèmia **els hi va arribar a temps i els hi va interessar**. Els de primària i els fills i filles de persones estrangeres **no la van trobar tan fàcil d'entendre** com afirmen la resta i tots coincideixen que **no els hi va agradar el contingut** d'aquesta, més aviat s'espantaven.
- La meitat dels infants i adolescents a les enquestes afirmen que ells i elles també van ser **emissors d'informació** sobre la COVID-19, bàsicament vers l'entorn familiar i d'amistats.

Pel que fa a les estratègies de comunicació més utilitzades pels professionals o altres persones participants, infants i joves, de cara a mantenir el vincle i contacte durant el confinament i **facilitar**,

donar a conèixer i promoure el desenvolupament de les pràctiques o experiències, es destaquen tres nivells:

- Quant als **suports per a la comunicació** i difusió de la informació han jugat un paper clau les **xarxes socials** (com *Instagram, Facebook, Twitter, Tik-Tok*), les **trucades o missatgeria** (com *Whatsapp i correu electrònic*) i les plataformes per a **videotrucades** (com *Meet, Zoom o Teams*) sempre mitjançant els **mòbils, les tauletes i els ordinadors amb connexió a internet**. Els serveis i programes també han utilitzat les seves **pàgines web** per a penjar documents, activitats, guies, notes de premsa, o anunciar i celebrar conferències, jornades o tallers. Algunes pràctiques també han utilitzat els **canals televisius locals i ràdio**. En menor freqüència fan referència als cartells i fulletons distribuïts físicament als equipaments i carrers, i destaquen també el paper que han tingut les **estratègies més informals i espontànies** entre la població (boca-orella). Però també hi ha qui exposa que la **difusió ha fallat**, bé perquè no es va valorar prou la seva importància, bé perquè no es van disposar dels recursos necessaris per dur-la a terme o per la manca de connectivitat i d'accés d'un sector de la població.
- Amb relació als **agents implicats en la comunicació**, és a dir, les persones que van contribuir de manera activa en informar i difondre l'experiència, sobresurt en les entrevistes el **nivell tècnic**, amb la implicació d'educadors/es, mestres, psicòlegs/ges, treballadors/es socials, etc.) des dels diversos equipaments, serveis, entitats o ens locals. En segon lloc, el **nivell polític**, on l'administració pública s'ha implicat en la comunicació i informació a través dels seus departaments, regidories i conselleries (Educació, Cultura, Joventut, etc.) i, en tercer lloc, la **ciutadania**, és a dir, les famílies, infants i joves, el veïnat, que ha contribuït a ser part activa en la comunicació o informació de pràctiques que s'iniciaven o es duïen a terme.
- Pel que fa a les **característiques de la comunicació**, per una banda, es fa esment a la **qualitat** de la mateixa analitzant la **direccionalitat, la fluïdesa i la retroalimentació**. La majoria de les pràctiques entrevistades buscaven la *bidireccionalitat o multidireccionalitat*, en un entorn virtual. No es va aconseguir en totes, bé perquè el planteig era molt unidireccional d'entrada (dels serveis cap als infants), bé perquè va fallar el tipus de suport virtual. També van perseguir que la comunicació fos *àgil i fluida*, que fos fàcil d'entendre i que arribés a temps, tot i que també són conscients que no van arribar a tothom. També, la majoria ha tingut algun tipus de retroalimentació, tot i que sovint molt informal i espontània. Hi ha exemples de comunicació col·laborativa. Per altra banda, en relació amb la **finalitat de la comunicació** en tots els casos es pretenia *donar a conèixer l'experiència* i aconseguir la *participació, col·laboració, implicació* o senzillament *fer-los arribar l'ajuda*. En canvi, no hi ha hagut massa temps ni elaboració suficient per *mostrar resultats finals de l'experiència* en el sentit de conèixer què s'ha assolit o què cal millorar, més enllà de la realització de la mateixa activitat (de lleure, etc.) o producte final (programa de ràdio, un vídeo col·lectiu, etc.), coneixent més la quantitat que la qualitat d'aquesta.

Queda pendent fer una anàlisi més en profunditat que permeti identificar la creació de significats i comprensions compartides.

3.5. Síntesi dimensió 5. Governança

Taula 17. Indicadors i preguntes de la dimensió 5: governança

Indicador	Fitxa pràctiques (N=93)	Preguntes entrevistes (N=30)	Preguntes grups de discussió (N=5)	Preguntes qüestionaris infants (N=1216) i joves (N=115). Obertes
5.1 Tipus de lideratge		Qui ha liderat l'experiència? Com s'ha liderat? Quins graus i nivell de participació-implicació hi ha hagut per part dels participants?	Qui ha promogut la pràctica (de qui va ser la idea, qui la va portar a terme)? Com ho va fer?	2.13 Vas participar en l'organització d'alguna activitat d'ajuda?

Respecte a la dimensió “governança”, es destaquen els següents punts.

Pel que fa a l'informe qualitatiu de les fitxes, entrevistes i dels grups de discussió:

- Pel que fa al model de governança, la majoria de les experiències analitzades es basen en la coordinació, el treball en xarxa, la implicació del màxim nombre d'agents i la promoció d'un paper actiu dels infants i joves.
- Tanmateix, la majoria de les iniciatives són promogudes pels i les professionals, tot i que en el moment de definir-se i implementar-se, aquestes estimulen la participació dels infants i joves, escolten les seves opinions i fomentant la seva participació en totes les fases del procés de treball.
- Quan existeix una relació i un vincle previ entre joves i professionals, aquest procés flueix més ràpidament, cosa que és més complicada en cas que el procés de treball s'iniciï conjuntament per primera vegada.
- Els i les professionals, en aquesta línia, adopten un rol de “facilitadors”, i no pas de “líders”. És a dir, el seu rol no s'exerceix des d'una relació vertical de poder en què la veu dels professionals serveix per marcar les línies de treball i els infants i joves es limiten a acceptar passivament les seves instruccions.
- Així mateix, del conjunt de les experiències en sobresurt la importància de treballar conjuntament i coordinada amb el màxim nombre d'agents i actors possibles, sempre partint de relacions horitzontals i de promoure espais de diàleg igualitaris que afavoreixin diagnòstics compartits, holístics i respostes conjuntes davant realitats complexes que sovint tenen interdependències amb diferents actors i agents.
- Tot i això, en els casos relacionats amb els centres educatius, alguns/es infants i joves afirmen que durant el confinament els centres educatius simplement els encarregaven tasques i encàrrecs sense tenir opcions de dialogar, fer sentir la seva veu, etc.

En referència als resultats quantitius del qüestionari de 10-17 anys:

- Respecte a la pregunta de si durant el confinament el veïnat s'ha ajudat més que mai, infants i joves d'entre 10 i 17 anys consideren els següents aspectes. Gairebé un 50% està d'acord en el fet que s'ha ajudat poc o gens; un 22,07% coincideixen que s'ha ajudat molt o totalment i un 28,77% que ni poc ni molt.
- Sobre si alguns veïns i veïnes han ajudat especialment als infants, un 56,28% afirma que s'ha ajudat poc o gens; un 18,57% creuen que els han ajudat molt o totalment i un 25,15% ni molt ni poc.

- En relació a si alguns nois i noies s'han organitzat per ajudar altres persones, un 56,24% afirma que s'ha ajudat poc o gens; un 19,5% que els han ajudat molt o totalment i un 24,26% ni molt ni poc.
- En termes generals, doncs, la majoria d'infants i joves d'entre 10 i 17 anys afirmen majoritàriament que no s'han produït grans situacions d'ajuda durant la pandèmia. Només un 20% aproximadament consideren que s'ha ajudat molt o totalment. Si sumem els percentatges que coincideixen en el fet que s'ha ajudat poc o de manera similar a abans del confinament, els percentatges d'acord s'aproximen al 80%.
- No es destaquen, en aquesta franja d'edat, diferències molt significatives en funció del gènere, l'etapa escolar, el territori i la nacionalitat. Sí que es poden apuntar algunes lleugeres diferències en funció del gènere i nacionalitat (els nois i les persones estrangeres acostumen a percebre menys situacions d'ajuda que les noies i les persones amb nacionalitat espanyola). Finalment, també s'aprecia una correlació en funció de la població del municipi: a més població, menys percepció de situacions de suport.
- Finalment, un 11,48% dels infants i joves afirma haver participat en algun grup de suport i ajuda, mentre que el 88,52% no ho va fer. En el cas de Celrà, el municipi menys poblat de la mostra, el percentatge de participació puja al 19%, mentre que a Barcelona només assoleix el 7,3%. Pel que fa a l'etapa escolar, s'observa més participació a primària, i a mesura que s'avança en l'etapa educativa, la participació disminueix.

En referència als resultats quantitius del qüestionari de 18-29 anys:

- Pel que a fa a si alguns/es joves s'han organitzat per ajudar altres persones, un 37,36% coincideix a dir que s'ha ajudat poc o gens; un 36,27% està d'acord en el fet que s'ha fet molt i totalment i un 26,37% creuen que no s'ha fet ni molt ni poc.
- Pel que fa al si el veïnat s'ha ajudat més que mai, els resultats són similars als anteriors. Un 46,81% afirmen que gens o poc. La meitat, doncs, pensa que no s'han produït canvis significatius durant el confinament. La resta afirma que no ha canviat ni molt ni poc, i només un 25,53% destaca que s'ha ajudat molt més durant el confinament.
- Finalment, la darrera pregunta indaga sobre si alguns veïns i veïnes han ajudat especialment a les persones joves. En aquest cas concret, les dades són encara més taxatives. Tres de cada quatre pensa que no s'han donat accions específiques d'ajuda cap a les persones joves per part del veïnat i només prop del 5% estan molt o totalment d'acord que s'han produït accions específiques.
- En aquest cas, també s'aprecien algunes diferències per gènere i nacionalitat (els nois estan més d'acord en la percepció d'ajuda i els estrangers expressen menys acord respecte a l'ajuda que no pas les persones amb nacionalitat espanyola).
- Entre les persones joves de 18-29 anys, un 17,86% va participar en algun grup organitzat de persones per ajudar als altres, mentre que el 82,14% no ho va fer. Aquestes xifres són lleugerament superiors a les d'infants i joves d'11 a 17 anys, en què el percentatge que havia participat en alguna iniciativa de suport era de l'11,48%.
- Entre aquesta franja, els nois han ajudat més que les noies (21% versus 17%) i els de 19 a 24 ho han fet més que els de 18 a 23, amb la qual cosa, s'observa que a mesura que les persones joves són més grans, més han ajudat. També en aquest cas, el municipi més petit és el que més s'ha ajudat i hi ha una certa correlació negativa a mesura que les poblacions són més grans. En el cas de la nacionalitat, un 23,53% de les persones joves estrangeres afirmen haver participat en alguna iniciativa de suport, per sobre 16,84% dels de nacionalitat espanyola.
- Finalment, si es compara el grau d'acord en relació amb les diferents situacions d'ajuda, s'observen diferències entre les dues franges d'edat, els de 10-17 anys i els de 18-29. En tots

tres casos: 1) el veïnat s'ha ajudat més que mai; 2) els veïns han ajudat especialment als infants o als joves; 3) els infants o joves han ajudat a altres persones. Les persones joves de 18-29 anys manifesten un suport més gran al voltant de què durant el confinament ha augmentat molt o totalment les situacions de suport.

Taula 18. Percentatge d'acord (molt i totalment d'acord) dels ítems referents a l'ajuda del veïnat

Preguntes	Entre 10 i 17	Entre 18 i 29
El veïnat s'ha ajudat més que mai	22,76%	25,53%
Alguns veïns/es han ajudat a infants/joves	18,57%	4,65%
Els infants/joves han ajudat a altres	19,5%	36,27%

3.6. Síntesi dels elements transversals

Taula 19. Indicadors i preguntes dels elements transversals

Indicador	Fitxa pràctiques (N=93)	Preguntes entrevistes (N=30)	Preguntes grups de discussió (N=5)	Preguntes qüestionaris infants (N=1216) i joves (N=115). Tancades
T1. Context		On s'ha dut a terme? Hi ha participat també gent de fora de l'àrea? En quin format s'ha realitzat (virtual/presencial/híbrid)?	X	X
T2. Mirades de gènere		S'ha tingut en compte la perspectiva de gènere? És a dir, s'han considerat les diferències en les necessitats en funció del gènere?	X	X
T3. Incidència amb col·lectius vulnerables		A quins col·lectius d'infants/joves ha beneficiat la pràctica? Quin efecte ha tingut en aquests col·lectius?	X	X
T4. Mirades i sensibilitat vers la diversitat		S'han tingut en compte la confluència ("interseccionalitat") de diferents elements de desigualtat (ètnia, sexualitat, classe social, condició econòmica...)?	X	X
T5. Intergeneracionalitat		A quines edats s'ha dirigit? Hi han participat adults? S'ha dirigit, també, a adults?	X	X
T6. Elements temporals		És una pràctica que ja es feia abans de la pandèmia i s'ha adaptat a la nova situació, o bé és nova, és a dir que ha sorgit arran del context de la COVID-19? La pràctica continua actualment? Amb el mateix format o ha canviat?	X	X

a) Context

Es percep una diversitat important pel que fa a la dimensió territorial de les pràctiques (algunes se circumscriuen a barris o ciutats concretes, mentre que altres tenen un caràcter més ampli). El mateix quant al format (virtual, presencial, híbrid), que ha estat condicionat per l'evolució de la pandèmia i les restriccions determinades per l'administració.

b) Mirades de gènere

Les entrevistes no mostren que s'hagin emprès amb la pandèmia noves iniciatives que tinguin en compte la perspectiva de gènere. Algunes de les cites mostren la persistència de l'heteropatriarcat i s'apunta la necessitat d'incorporar una mirada interseccional als professionals. Entenent que el gènere afecta la vida de les persones de forma inqüestionable, cal tenir en consideració aquesta variable en les accions que es planifiquin en contextos de pandèmia. Per tant, cal formació en perspectiva de gènere per professionals, així com la visibilització de bones pràctiques.

c) Incidència amb col·lectius vulnerables

Es configura una composició multidimensional complex de la vulnerabilitat en la qual es constata una juxtaposició de diverses variables que poden confluïr: necessitats econòmiques i materials, poc suport familiar, precarietat laboral dels familiars, problemàtica de l'habitatge, esclletxa digital, desconeixement de la llengua, entre altres. Aquesta situació afecta de manera més rellevant a les persones immigrades, especialment a les nouvingudes, així com a les dones (mares monoparentals), o persones amb discapacitat.

d) Mirades i sensibilitat vers la diversitat

Segons les persones participants en les entrevistes la diversitat no ha estat més central que en les activitats prepandèmia.

e) Intergeneracionalitat

Una petita part de joves amb capacitat d'organització van activar mecanismes de transformació, ajudant per exemple a persones grans a donar resposta a les seves necessitats bàsiques. El mecanisme de contacte era majoritàriament la comunicació virtual, que permetia l'intercanvi telemàtic entre residents i entitats i serveis del territori. De tota manera les pràctiques intergeneracionals eren, en bona part, pràctiques que ja es portaven a terme abans de la pandèmia. No s'ha detectat, per part de les persones participants en les entrevistes, pràctiques significativament rellevants en l'àmbit de la intergeneracionalitat.

f) Elements temporals

Quant a la temporalitat, hi ha projectes que no tenen continuïtat (minoritari) i altres que sí que tenen continuïtat, bàsicament a través de modificacions o readaptacions. S'identifiquen alguns projectes o intervencions de nova creació, i altres que constitueixen l'adaptació d'actuacions ja existents. Gran part de les actuacions, amb la recuperació de la presencialitat, perden el seu sentit, i això explica la seva desaparició o transformació a situacions de presencialitat.

3.7. Síntesi de les valoracions de les persones participants

Taula 20. Indicadors i preguntes de les valoracions

Indicador	Fitxa pràctiques (N=93)	Preguntes entrevistes (N=30)	Preguntes grups de discussió (N=5)	Preguntes qüestionaris infants (N=1216) i joves (N=115). Tancades
Valoració del procés de part dels implicats	Sí	Quina valoració en fan els implicats? Quins punts forts i febles destacaries? Què caldria millorar per propera vegada?	Quina valoració feu de la pràctica? (què us ha servit, agradat, i què no...)? Quina valoració feu de l'atenció que heu rebut durant la pandèmia?	2.8 Satisfacció amb l'ajuda rebuda

L'anàlisi de les valoracions que fan les persones participants en l'estudi permet identificar factors potenciadors o forteses i factors limitadors o punts febles de les experiències i pràctiques.

- Les pràctiques desenvolupades amb èxit han comptat amb l'alta **motivació i implicació personal i professional** per donar resposta al moment d'incertesa i de necessitat. A més, quan hi ha hagut un **paper actiu en el disseny i desenvolupament** de la pràctica, ha fet que se la sentissin molt seva. Però no tothom ha tingut aquesta implicació, i altres persones ara se senten esgotades per la pressió i esforç de donar resposta a les necessitats del moment, fet que fa que ara hi hagi una certa aturada per seguir o crear nous projectes.
- Un altre punt fort ha estat el fet de **disposar d'un vincle consolidat amb els participants previ a la pandèmia**, cosa que ha permès continuar la relació entre ells amb un altre format, i en alguns casos crear més xarxa, recórrer a contactes previs i activar un nou teixit entre serveis. Això també explica en part perquè algunes **pràctiques noves** no van tenir massa recorregut entre infants i famílies pel fet de **no conèixer o confiar** en els agents que les impulsaven.
- Les **aliances – i confiança – entre serveis i agents implicats** és un punt fort quan s'ha aconseguit. A més, sovint s'ha fet necessari involucrar i enfortir les relacions entre ells en un **mateix projecte** per arribar a ser més transversals en l'atenció i suport (salut, educació, etc.).
- Quan l'aliança ha estat amb l'administració, o n'ha estat impulsora, s'han pogut garantir **recursos gratuïts que arribessin als col·lectius més vulnerables**, especialment en les situacions de **més confluència d'elements de desigualtat** (gènere, condició econòmica, ètnia, etc.). Ara bé, un dels punts febles que més es destaquen és quan **han mancat recursos** (humans, econòmics) o **temps** per arribar a aquests col·lectius que han quedat desconnectats de l'escola, el lleure o la sanitat.
- **El format virtual ha potenciat la creativitat i la innovació**, ha permès **no aturar pràctiques** que abans ja funcionaven, i **recollir les necessitats/interessos** dels infants i joves en temps de confinament, afavorint l'atenció individual i l'**intercanvi i relació** grupal. L'esforç per **estendre la connectivitat** a tothom també és molt valorat quan s'ha aconseguit. Però també la virtualitat ha generat un cansament amb les pantalles, major esclatxa digital, dificultats tècniques pel seu ús, i menys dinamisme en l'acció, com a punts febles. I no ha pogut suplir tot el que les restriccions (confinament, grups bombolla, mascareta, aforament limitat) van provocar, sobretot l'espontaneïtat d'accedir als serveis i equipaments com espais d'ajuda, trobada i proximitat.
- Les pràctiques que **han continuat després del confinament**, igual o reformades, han suposat un reconeixement tant per la seva innovació com per l'esforç dedicat. La tornada a la presencialitat i les conseqüències de la pandèmia (econòmiques, emocionals) han contribuït a aturar-ne d'altres.

- Destaca la dificultat per planificar i adaptar-se de manera imminent i implicar a tothom per igual en ser una situació imprevista, treballant molt des de l'espontaneïtat. Ara n'extreuen aprenentatges per un futur de com caldria **planificar i organitzar-se** des del començament i marcar-se uns objectius i un disseny d'avaluació de la pràctica, que no s'ha fet i això limita el poder conèixer el seu impacte, més enllà de la valoració que en fan les persones implicades.
- Per acabar, la satisfacció que expressen els infants i adolescents amb **l'acompanyament i el suport rebut per part de la família és molt alta**, i contrasta amb la que expressen amb els centres educatius i el suport veïnal que és més baixa. Les persones joves, per la seva banda, expressen una satisfacció alta amb el suport no només de la família sinó també sobretot de les **amistats**, sent més baixa la que mostren amb els centres educatius d'educació superior i amb la feina, quan ha estat el cas. En aquest aspecte, cal destacar **el paper de la família i les amistats** en temps de confinament, en el marc d'un **suport informal però molt proper i fonamental** pels que el van tenir.
- Infants i adolescents, en els grups de discussió, han identificat diferents **estratègies d'afrontament desenvolupades durant l'experiència de confinament**: (i) la importància de poder jugar com també el fet de fer exercici físic ha estat el tema més esmentat pels i les participants, (ii) la importància de mantenir les relacions interpersonals (grup d'iguals, família, professionals) que han permès identificar elements de suport i d'ajuda mútua; (iii), la capacitat d'adaptar-se i acceptar la situació de confinament veient un costat positiu (descansar, gaudir d'estar a casa, no fer exàmens), (iv) tenir l'esperança que la situació aniria millorant i fins i tot (v) recorre a la transgressió, com el fet de sortir de casa en ple confinament.
- Però també exposen **l'impacte negatiu** que va tenir, especialment el temps del confinament. Destaca (i) **l'aïllament/reclusió a casa**, es perceben com un dels col·lectius més castigats de la pandèmia, en tant que no se'ls ha deixat sortir de casa fins passat molt de temps. Per alguns d'ells l'aïllament ha sigut llarg, angoixant i avorrit, (ii) per alguns, la **manca de recursos a la llar** on vivien (materials, estructurals, econòmics...), especialment la falta de wifi: (iii) **el sentiment de la por**, veient alguns com els seus familiars patien el que feia créixer la seva angoixa i preocupació; (iv) els que tenien unes **condicions familiars vulnerables**, amb pares i mares absents per motius laborals o altres i (v) l'adquisició d'**hàbits no saludables**, observant com el confinament provocava un canvi en les rutines, instaurant a vegades hàbits poc saludables (descans, alimentació, sedentarisme...)
- La valoració que fan també comprèn una sèrie d'**aprenentatges**: saber estar i conivir en família, valorar més el dia a dia, la llibertat i a respectar l'espai propi, i altres més tècnics (TIC).

Per acabar, al llarg dels grups de discussió s'han detectat una sèrie de **necessitats que s'ha considerat que caldria satisfer si es donés una situació similar futura**, entre les quals es troben:

- La necessitat de **rebre major suport per part dels equips educatius** (escoles, lleure, ...), més amè, personalitzat i fluid, doncs els recursos no van saber adaptar-se a les necessitats de l'alumnat i les famílies. A la secundària es van excedir encarregant tasques escolars sense el suport corresponent i en general va mancar el suport emocional, i la interacció amb mestres o altres professionals.
- La importància d'**evitar crear alarma social** que espantava els infants i adolescents i **repensar les restriccions que limiten la llibertat de moviment** i que generen molt aïllament.
- La necessitat de **sentir-se acompanyats i acompanyades i afavorir la interacció social amb el grup d'iguals** per compartir aficions, divertir-se, sentir-se acompanyats i escoltats.
- La necessitat de fer **exercici físic**, procurant espais pel seu desenvolupament.

4. CONCLUSIONS

El conjunt de dades recollides i la seva triangulació ens permet adquirir un coneixement profund de l'impacte de la pandèmia en infants i joves, així com del plantejament i desenvolupament de pràctiques socioeducatives per fer-hi front des de la perspectiva de la resiliència educativa comunitària. A partir dels coneixements que es desprenen d'aquesta recerca i a mode **de conclusió propositiva**, elaborem una **guia pràctica per a l'anàlisi de pràctiques resilients** basada en els posicionaments teòrics i els resultats d'investigació. Aquest model permet conèixer, analitzar i potenciar les pràctiques resilients en el si d'una comunitat, i s'operativitza agrupant les dimensions de la resiliència educativa comunitària en tres:

a) Acompanyament i personalització

b) Acció col·lectiva/capital social

c) Accions de comunicació

El model d'anàlisi es mostra com una **guia pràctica** en format de **llista de verificació** amb **20 indicadors** que es posa a disposició de les instàncies politicoadministratives, del sector professional, així com del teixit associatiu vinculat a la infància i joventut, com una eina per ajudar a prendre decisions que potenciïn la resiliència en el marc socioeducatiu, tot orientant-ne el treball d'identificació, anàlisi i transformació. És a dir, pretén ser útil per **analitzar si una pràctica** (experiència, acció, iniciativa) **fomenta la resiliència**, també per conèixer com **crear-la, potenciar-la o reformular-la**, incloent els aspectes de diversitat, vulnerabilitat i interseccionalitat per a la construcció d'ecosistemes. En l'anàlisi de cada pràctica, no es tracta d'assolir un nombre determinat d'indicadors de la llista de verificació, ja que les situacions i els contextos on s'apliqui poden ser molt diversos, així com l'existència d'agents educatius, socials o culturals en la comunitat; no obstant això, cada organització o servei es pot marcar uns indicadors mínims com a objectius a assolir.

Es pot descarregar el fullet informatiu i el vídeo sobre el model d'anàlisi a la [pàgina web del projecte](#).

Llista de verificació per a l'anàlisi de la resiliència d'una pràctica o projecte determinat

	Indicadors	Definició
9 indicadors ACOMPANYAMENT I PERSONALITZACIÓ	1. Existència de suport emocional des de la família (o nucli de convivència) i les amistats properes.	Accions que potencien i reconeixen la xarxa de suport i de referència de la família, el nucli de convivència i les amistats de l'infant/jove en els processos d'acompanyament i d'ajuda a fi de construir un suport sobretot emocional amb sentit i continuïtat.
	2. Existència d' espais de suport, orientació i guia per part dels equips educatius, que fomentin tant el suport emocional i social , com instrumental .	Accions a favor de reforçar l'acompanyament integral i multidimensional amb suport instrumental-material, social-interpersonal, emocional-personal per part dels equips educatius, de lleure, esportius, culturals, etc. Cal remarcar la importància del suport emocional i l'existència d'una relació i uns vincles que fan que davant l'adversitat la resposta flueixi més ràpidament.
	3. Existència de suports socioeducatius adaptats a les demandes i necessitats en favor de l' equitat .	Suports socioeducatius ajustats a les demandes i necessitats específiques dels col·lectius implicats. En base a l'equitat, s'identifiquen i transformen aquelles barreres que dificulten la plena participació dels aprenents, en condicions d'igualtat als recursos, contextos, pràctiques i experiències d'aprenentatge.
	4. Existència d' espais per a la interacció social , que fomentin els vincles i la confiança.	Accions que fomentin espais i moments d'esbarjo i de relació per a potenciar la interacció social d'infants i joves, oferint l'oportunitat d'establir nous vincles, relacions i fomentant el desenvolupament d'habilitats socials.
	5. Existència d'accions per fomentar els itineraris personals d'aprenentatge, flexibles i connectats amb el context.	Activitats educatives suficientment flexibles als ritmes i nivells d'autonomia d'infants i joves. S'estableixen connexions entre els contextos i les experiències d'aprenentatge de manera que les organitzacions formals i no formals esdevinguin nodes i agents de canvi, facilitant que el conjunt de recursos siguin accessibles a les trajectòries i interessos dels aprenents.
	6. Existència d'accions a favor de reconèixer la diversitat .	Accions a favor de reconèixer la diversitat, legitimar les identitats sentides, pràctiques socials i culturals de les persones que hi participen, així com els seus contextos de vida principals.
	7. Existència d'accions vers la reflexió sobre l'aprenentatge .	Accions per afavorir la reflexió de la situació viscuda i de la realitat que els envolta, així com de generació d'expectatives futures. Accions per a enriquir l'acció d'entitats o serveis a partir de la visió i reflexió de les persones participants en la pràctica.
	8. Existència d'accions que identifiquen els interessos i necessitats dels participants.	Accions que posin en pràctica les estratègies o eines necessàries per a recollir els interessos o necessitats d'infants i joves i la seva connexió amb els serveis, contextos i pràctiques comunitàries.
	9. Existència de participació activa dels aprenents en el disseny i execució de la pràctica o projecte.	Accions que fomentin la participació activa d'infants i joves en l'establiment conjunt d'objectius, codisseny de les activitats, coevolució, situacions cooperatives pel suport pedagògic, orientació i feedback.

	Indicadors	Definició
7 indicadors ACCIO COL·LECTIVA/CAPITAL SOCIAL	10. Existència d' aliances, treball en xarxa i coordinació entre serveis per tal que generin diagnòstics, estudis o accions conjuntes.	Objectius comuns entre serveis o projectes que generin cooperació, establint acords i sinergies per a l'optimització dels recursos, horitzontalitat en la presa de decisions, responsabilitat solidària i construcció i gestió col·lectiva del coneixement. Relacions recíproques entre persones i/o entitats o serveis que generen dependència mútua i equitativa, que es beneficien, cooperen o es complementen entre elles.
	11. Existència d'accions o projectes col·lectius a la comunitat .	Més enllà de les aliances i el treball en xarxa, propostes que impulsen i desenvolupen accions, activitats o projectes col·lectius.
	12. Existència de xarxes de suport i ajuda mútua , atenent les diversitats d'infants i joves.	Estructures relacionals presencials o digitals que fomenten el suport i l'ajuda mútua fent especial èmfasi en la infància i joventut i en la riquesa de la seva diversitat.
	13. Existència d'accions que promoguin una cultura participativa amb la implicació del màxim nombre d'agents, incloent a la infància i la joventut.	Accions que promouen que persones, grups i organitzacions siguin i/o prenguin part en les accions, activitats i projectes de la comunitat. Mitjançant la participació, entesa com un dret, infants i joves poden aprendre, expressar les seves opinions, acceptar responsabilitats, incrementar el respecte mutu, la tolerància i revaloritzar les diferències, aprendre a negociar i a prevenir conflictes.
	14. Existència d'accions per facilitar l'accés i l'ús d'equipaments, recursos humans i econòmics per part d'infants i joves.	Accions que garanteixen l'accés i disponibilitat a la diversitat d'espais o equipaments (esportius, culturals, educatius, religiosos, sanitaris-assistencials) així com els recursos humans, econòmics i materials per part d'infants i joves, i que garanteixin el desenvolupament de l'experiència, els imprevistos i les incidències en el si de la comunitat.
	15. Existència d'accions per activar la xarxa associativa relacionada amb la infància i la joventut.	Accions que reconeixen els serveis i associacions (culturals, educatives, esportives, etc.) disponibles al territori i mobilitzen aquells recursos que siguin necessaris amb l'objectiu de facilitar la realització i connexió d'iniciatives relacionades amb la infància i la joventut.
	16. Adopció d'un rol facilitador en el lideratge , establint espais de diàleg i relacions horitzontals.	Espais de diàleg i consens amb la finalitat d'arribar a acords i compartir objectius i/o accions. El rol del professional adopta una relació horitzontal i facilitadora de la relació i el consens. També aplicable al lideratge infantil i juvenil.

	Indicadors	Definició
4 indicadors ACCIONS DE COMUNICACIÓ	17. Existència d'accions a favor de garantir que la comunicació arribi a totes les famílies, infants i joves de la comunitat, comptant amb diversitat de vies de comunicació .	Accions de comunicació considerant tot el ventall de suports disponibles (xarxes socials, cartellera, mitjans de comunicació locals, boca-orella...) per tal que el missatge arribi a infants i joves de la comunitat.
	18. Existència d'accions a favor de l' adaptació i accessibilitat dels suports de comunicació a infants i joves, amb un llenguatge accessible atesa la seva diversitat.	Accions per afavorir l'accés i adaptació dels suports per a la comunicació als col·lectius que es pretén arribar. És important conèixer en profunditat els col·lectius receptors de l'ajuda i els canals/suports que solen utilitzar, així com la forma accessible a la diversitat, per tal d'assegurar que la comunicació arribi a totes les famílies, infants i joves de la comunitat.
	19. Existència d'accions de comunicació que contribueixin a generar col·laboracions entre quadres polítics/tècnics/ infants i joves.	Accions a favor d'una comunicació que contribueixi a generar escenaris que afavoreixin les col·laboracions i aliances entre infants i joves i agents i serveis polítics/tècnics de la comunitat per fer més efectiva i operativa la difusió i informació.
	20. Existència d'accions que afavoreixen agilitat, fluïdesa i feedback de la comunicació , evitant caure en l'alarmisme.	Comunicació a temps, de manera precisa i fluida, per fer de la informació quelcom obert i de ràpida comprensió. Accions per promoure la multidireccionalitat de la informació per propiciar la retroacció, la recepció de feedback, la resolució de dubtes, i les propostes. Implica també mostrar resultats o avaluació de la pràctica.